

KARLO KOSOR

POGLED U LEKSIČKO BLAGO GRABOVČEVA »CVITA«

Autor analizira Grabovčev *Cvit* da bi utvrdio:

- koje od riječi nađenih u *Cvitu* nisu uključene u Rječnik Jugoslavenske akademije;
- koje riječi imaju u Akademijinu rječniku značenje različito od onog u kojem su upotrijebljene u *Cvitu*;
- koje riječi u Akademijinu rječniku imaju prve potvrde mlađe od *Cvita*.

Autor također govori o koristi i potrebi da se na sličan način analiziraju i druga djela starije hrvatske književnosti.

Leksičkim blagom i jezikom fra Filipa Grabovca (1697—1749) više su se bavili njegovi osobni protivnici i mletačke vlasti nego književni povjesničari i filolozi. Naravno, ne s leksikografskog ili filološkog stajališta, nego sa stajališta osobnog ili političkog. Neki su piščevi sunarodnjaci u tekstu njegova *Cvita* nalazili riječi i izraze kojima je pisac osuđivao njihova djela ili postupke. Isto tako nalazili su riječi i izraze kojima je pisac osuđivao postupak mletačkih vlasti prema hrvatskom stanovništvu u Dalmaciji. To ih je potaklo da pođu čak u Mletke i prijave pisca nadležnim mletačkim vlastima, upozoravajući ih na uvredljiva mjesta i tražeći da se pisac kazni a njegovo djelo uništi.¹

Mletačke su vlasti tada zadužile specijalne cenzore da inkriminirana mjesta u *Cvitu* provjere i ispitaju. Kako se razabira iz sačuvanih bilježaka, oni su svoj zadatak shvatili vrlo ozbiljno. Pažljivo su proučili sav tekst *Cvita* i preveli na talijanski jezik ne samo sve sumnjive izraze i rečenice nego i posve bezazlena mjesta. Neke su izraze i rečenice pri prevođenju komentirali i tumačili njihov smisao.²

¹ Dr. Karlo Eterović, *Fra Filip Grabovac*, Split 1927, str. 72—75; — Tomo Matić, *Život i rad Filipa Grabovca*, Stari pisci hrvatski, knj. 30, Zagreb 1951, str. 15—16.

² K. Eterović, n. dj., 76—85; — T. Matić, n. dj., 16.

I poslije toga leksičko blago Grabovčeva *Cvita* ostalo je neproučeno. Dakako, sa stilističkog i leksičkog stajališta, a to bi bilo potrebno i korisno s više razloga. Grabovac je kao autor *Cvita* bio preteča i učitelj pisca »Razgovora ugodnoga naroda slovinskoga«, fra A. Kačića Miošića, koji je izvršio jak utjecaj na mnoge hrvatske i ne samo hrvatske pisce 18. i 19. stoljeća.³ Potekao je iz kraja koji u etničkom i jezičnom pogledu ima svojih osobitosti. Velik dio života proveo je izvan rodnooga kraja, najprije kao franjevački klerik, onda kao svećenik. Posljednjih devetnaest godina svoga života proživio je izvan domovine kao vojni kapelan svojih sunarodnjaka u mletačkoj vojsci.⁴ Sve te činjenice govore da je njegov *Cvit* u leksičkom pogledu zanimljivo djelo. Pogotovu kad njegovo rječničko blago nije iskorišteno pri obradbi Rječnika JAZU.

U *Cvitu* se susreće velik broj riječi stranog podrijetla. To je jedna od karakterističnih nota Grabovčeva jezika i stila, koja nije tako izrazita u jeziku fra A. Kačića Miošića i drugih franjevačkih pisaca njegova doba u Dalmaciji. Među njima je, kako je razumljivo, najviše riječi roman-skog i turskog podrijetla.

Pisac je potekao s područja koje je bilo pod turskom vlašću preko stoljeće i pol i koje je samo nekoliko godina prije njegova rođenja bilo oslobođeno od Turaka (1688). Školovao se u franjevačkim samostanima u domovini i izvan domovine. U njima je vladala kršćanska kultura prodahnuta romanskim duhom. Od franjevačkih kandidata tražilo se dobro poznavanje latinskog jezika kao službenog jezika u Crkvi i franjevačkom redu. Isto tako dobro poznavanje talijanskog jezika kao službenog jezika u državi i kulturi.

Grabovac je naučio materinski jezik od roditelja. Taj je narodni jezik u ono doba bio pun turcizama koje su Turci nakon svog odlaska ostavili kao baštinu svoje dugogodišnje vladavine. Grabovac ih je i nehotice obnavljao u čestim doticajima sa sunarodnjacima za boravka u domovini i u Italiji kad se kao vojni dušobrižnik morao brinuti ne samo za vjerske nego i za materijalne potrebe hrvatskih vojnika. Živeći u talijanskoj sredini, u talijanskim samostanima i izvan njih, bio je prisiljen da govori talijanski. Literatura kojom se kao svećenik služio bila je pisana latinskim i talijanskim jezikom, više talijanskim nego latinskim jezikom. Te okolnosti i činjenice tumače nam i objašnjavaju odakle turcizmi i romanizmi u Grabovčevu leksičkom blagu.

U *Cvitu* se nalazi stanovit broj riječi grčkog i hebrejskog podrijetla. Konačno i po nekoliko riječi mađarskog i albanskog jezika. Grabovac ih, bez sumnje, nije pozajmio izravno iz tih jezika, nego ih je primio preko latinskog ili talijanskog jezika, što dokazuju njihovi oblici, osobito njihovi završeci. Možda pokoju riječ i preko turskog jezika.

³ K. Eterović, n. dj., 104—105.

⁴ K. Eterović, n. dj., 13, 15—16, 16—17, 19, 23.

Sve riječi stranog podrijetla mogu se svrstati u tri skupine: u vlastita imena, u opće imenice i u glagole s hrvatskim formantima. Ostalih vrsta riječi ima posve malo. Problem upotrebe tih riječi dvostruko je važan. S jedne strane, objašnjava Grabovčev stil i, s druge strane, govori o bogatstvu i raznovrsnosti leksičkog blaga Grabovčeva *Cvita*. Koliko se te riječi tiču Grabovčeva stila, ovdje ne dolaze u obzir, jer to je tema za sebe. Ovdje dolaze u obzir samo toliko koliko je pisac njima pružio korisno gradivo za izražavanje svojih misli i preokupacija. Da se ta problematika svestrano uoči, trebalo bi sastaviti rječnik cjelokupnog piščeva leksičkog fonda i usporediti ga s rječničkom građom njegovih suvremenika. Tek tada bi se moglo uočiti i ocijeniti bogatstvo, odnosno siromaštvo Grabovčeva rječničkog blaga.

No i bez toga svatko tko čitajući Grabovčev *Cvit* usporedi njegov leksik s rječničkom građom Rječnika JAZU (AR) ustanovit će da u njemu ima riječi za koje se u bogatoj rječničkoj građi AR našla samo jedna potvrda ili riječi za koje AR nema potvrde iz govornog područja odakle je Grabovac potekao, ili riječi za koje AR nema potvrde iz Grabovčeva doba. Ustanovit će i to da u *Cvitu* ima riječi neobičnih oblika koje u današnjem književnom jeziku ne nalazimo, pa riječi za koje *Cvit* daje najmlađu potvrdu. No nijedna od tih skupina riječi ovdje nas ne zanima jer ih nalazimo u AR.

U *Cvitu* se, što je značajnije, nalazi i takvih riječi kojih AR nema. Neke su od njih hrvatskog, a neke stranog podrijetla. Nisu manje interesantne ni riječi koje u *Cvitu* imaju jedno, a u izvorima AR drugo značenje. Njih je relativno manje nego prvih. Konačno u *Cvitu* ima priličan broj riječi koje je Grabovac upotrijebio prije nego ijedan od pisaca kojih su djela poslužila obrađivačima AR kao izvori rječničke građe. Te tri vrste riječi, kao najznačajnije u Grabovčevu leksiku, navode se u ovoj kratkoj studiji.

Poradi boljeg pregleda razvrstane su u tri posebna podnaslova: 1. Riječi Grabovčeva *Cvita* kojih AR nema, 2. Riječi Grabovčeva *Cvita* koje u njemu imaju jedno, a u AR drugo značenje i 3. Riječi za koje *Cvit* pruža stariju potvrdu negoli izvori AR. Za svaku riječ navodi se bar jedan primjer ili potvrda iz kritičkog izdanja *Cvita* koje je za tisak priredio dr T. Matić, a JAZU objelodanila kao 30. knjigu kolekcije »Stari pisci hrvatski« (Zagreb 1951), s oznakom strane na kojoj se nalazi. Ako se u njemu našlo više potvrda za pojedine riječi, onda se donose dva ili tri primjera. Uz riječi pod br. 2 navode se značenja koja imaju u AR, a uz riječi pod br. 3 pisci i djela iz kojih su obrađivači AR uzeli najstariju potvrdu, a mlađa je od potvrde Grabovčeva *Cvita*.

1. Riječi Grabovčeva »Cvita« kojih AR nema

A

- Abdala*, m, muško ime: Ocu mu bi ime Abdala, a materi Zmijanja (251).
Abijatar, m, židovsko muško ime: Abijatar, prvi rabin čifutski (137).
Akacijo, m, muško ime: Akacijo patrijarka, koji tomu svemu zlu bi uzrok propasni (141).
Albanež, m, stanovnik Albanije: (Skandarbeg) na pomoć idaše kralju Vladišlau sve po izbor svojih Albaneža (256).
Almanašer, m, muško ime: Dođe s vojskom Almanášer, kralj iz Aširije, i porobi sva ta mista (168).
Almo, m, muško ime: Od poroda mu nitko ne osta nego dva sinovca od njegova brata kralja Gejza, to jest Kolomano i Almo (232).
Andrinopuli, m, ime grada: Malo posli toga lipši boj bi kod Morave vode među Dunavom i Andrinopuli (235), — Dogodi se kod vode Morave među Dunavom i Andrinopuli (236).
Arakleja, ž, ime grada: Mlečani učiniše prvoga dužda u Arakleji blizu Mletaka (187).
Arbanež, m, isto što *Albanež*, Albanac: Ma što bi veliko čudo, gdi mnogi Arbaneži biše ranjeni, a malo koji umri (264), — Epiroti aliti Arbaneži tada mnogo tute zadobiše oružja, konja, odiće svakojake, zaire, sužanja (266).
Arkadio, m, muško ime: Onorio, cesar rimski, i Arkadio, cesar iztočni, obadva sina od istoga Teodožija Velikoga (248). AR ima Arkadije, nema Arkadio.
Aroel, m, muško ime. U tekstu: ime židovskog rabina koji osmi po redu upada u diskusiju s papom Silvestrom ili Šiliveštrom (139).
Arsojević, m, prezime sluga kralja Vukašina: silna voda potopi junake, samo konj iznese Vukašina i njegova slugu Arsojević Nikolu (245), — sam uteče kralj Vukašin i s njim sluga Arsojević Nikola (260). AR nema te riječi. Ima Arsoje kao ime ubojice kralja Vukašina.
Aršanga, ž, ime grada: U to vrime Tataři robeći Ungariju, nut što se dogodi pod gradom Aršanga (233).
Aširija, ž, ime državi: Dođe s vojskom Almanášer, kralj od Aširije (168). AR nema te riječi u tom obliku. Ima Asirija.
Ašmadeo, m, ime vraga, lat. Asmodeus: Jer ona bijaše uzela sedam muževa jednog za drugim, a jedan vrag imenom Ašmadeo, sve joj muževe pobi (169). AR nema te riječi u tom obliku, nego ima Asmodej, Asmadel, Asmoden, Azmodeo.
Ašvero, m, muško ime: Kralj Ašvero sagradi veliki grad što se zove Niniva (181). AR nema te riječi.
Atolija, m, muško ime: U to vrime bijaše Atolija biskup od rečenog grada (141).

Augušto, m, muško ime, lat. Augustus: Cesar Augušto pogibe od šenatura rimski (184). AR mjesto Augušto ima Augusto.

Avarna, ž, isto što Varna, grad u Bugarskoj: (Kralj Vladišlao) došavši gradu Avarna više Bulgarije k moru Crnome, kralj mišljaše tute naći pomoć od principa krstjanski (265). AR nema Avarna nego Varna.

B

balečiti se, nesvrš., rugati se: svit i paka s njim s' baleći (53). AR: balije-kati se i balekati se. Od 16. st. s najstarijom potvrdom iz P. Zoranića.

Bižancija, ž, tal. Bizanzio, isto što Bizant, ime grada: U ono vrime bi prineseno cesarstvo rimsko u Bižanciju aliti Konstantinopuli, danas Carigrad zvan (186). AR ima Bizancio s potvrdom iz I. Gundulića.

Bižancio, m, v. *Bižancija*: (Konstantin, cesar rimski) ode u Bižancio. Onda odnose iz Rima u rečeni Bižancio spomenute konje (...) i nakiti rečeni grad Bižancio (191). AR ima oblik Bizancio.

blaza, ž, utvara, prikaza: Al si čovik, ali blaza, — tko t' oditi tud ukaza? (105).

Bojemija, ž, tal. Boemia, isto što Češka: (Šigišmundo) kralj ungarski imade tolike zaprike svoje sriće, to jest s jednu stranu od Bojemije i Bulgarije nevirnost i odmetnutje šišmatika aliti rkaća (200), — s jednu stranu od Bojemije rkaći na zlo uzbuđeni, z druge car Pajazet (234).

Bonifacio, m, lat. Bonifacius, muško ime: Bonifacio Osmi najprije navisti proštenje općeno aliti jubileo (188).

Bortulačić, m, prezime: Serdar Šime Bortulačić (203). AR nema Bortulačić, ima Bartulačić.

Breulj, m, prezime: Serdar Šimun Breulj, koga Turci uitiše na Bisku kod Cetine (202).

Brnjićević, m, prezime u Poljicima: Bi knez Luka Brnjićević koji pogibe pod Gabelom svezan (204).

Buliga, m, prezime: Arambaša Marko Buliga koji pogibe u Skupju svezan (204).

Buljone, m, tal. Buglione, prezime, jedan od vođa 1. križarske vojne: osta za kralja prvog kristjanskoga u Jeruzolimu imenom Gofredo Buljone (218).

C

carijan, m, nejasno značenje: Svi su oni carijani, — stari biše arijani (143).

Čežare, m, tal. Cesare, rimski diktator: Đulio Čežare, cesar rimski (182).

Čežareja, ž, tal. Cesarea, ime pokrajine: Rodi se sveti Bažilio u Čežareji aliti Kapadociji (186).

Čežareni, i *Čežarini*, tal. Cesarini, prezime: Posla gardinala Čežareni, čovika veoma mudra i razumna (237); — pogibe siroma kralj i kardinal Čežarini (237), — pod Vernom bi razbijena ungarska vojska i pogibe kralj Vladišlao, gardinal Čežarini (238). AR nema ni jednog ni drugog oblika te riječi.

čučica, ž, u dječjem jeziku muški spolni organ: (Murat) ga čini sunetiti; to jest malo čučice pokratiti (263).
čuko, m, kao da znači muški spolni organ: Osta erceg Stipan brez banovine (...) sve rad čuke i oštra jaraka (221), — Međer jest dobro kadgod i čuku imati (240).

Ć

Ćoza, ž, ime grada: Mlečani iztiraše iz Ćoze Đenuže (188).

D

Deranja, m, prezime: (od Makarske) arambaša Deranja, koji pogibe na Zavojani od Arapa Mostaranina (203).
Dešiderio, m, tal. Desiderio, muško ime: Najsposlidnji kralj bi Dešiderio (194).
dokaza, ž, uhoda: Vojvoda Janko vazda je u Turskoj vojsci imao virnu dokazu (235).
dokazalac, m, explorator, isto što dokaza: Janko (...) prave dokazaoce sve imadijaše u vojsci turskoj (263).
Donat, m, tal. Donato, prezime mlet. providura: eto na vas đeneral Donata (201).
drljačiti, nesvrš., kao da znači skupljati: (Zakonoša poloviraca) svakojako k seb' drljači (144). AR: drljančiti, neprestano prosjačiti, nejasna postanja. U Vukovu rječniku.
Durut, m, prezime: (Od Kotara) arambaša Durut, koji pogibe na Otresu od bega Filipovića iz Glamoča (202).

Đ

Đakup, m, muslimansko ime: (Caru Muratu) ostaše dva sina, to jest Đakup i Pajazet (260), — (Pajazet) Đakupa, svoga brata, zadavi (260).
Đeližeo, m, prezime: (Od plaćeni konjika) vojvoda Bartuo Đeližeo od Poljica; ovi poginu pod Sinjem u Cetini (205).
Đenuž, m, tal. Genovese, čovjek iz Đenove: Mlečani iztiraše iz Ćoze Đenuže (188), — Đenuži rečeni privezoše u Europu (260).
Đilić, m, prezime: (Od Klisa) serdar Filip Đilić, doma (204).

DŽ

Džakulić, m, prezime: (Od Klisa) serdar Matij Džakulić, doma (204). AR nema Džakulić, ima Džakula s potvrdom iz nar. pjesme.

E

Efež, m, tal. Efeso, ime grada: Tu mnogo vrimenta saboriše, mali sjediniti ne mogaše sve rad Marka, arcibiskupa od Efeža (141), — tomu svemu neskladu bi uzrok Marko, arcibiskup od Efeža (142).

- Egeo*, m, tal. Egeo, muško ime: Egeo, kralj od Egipta, sagradi veliki grad, što se zove Misir aliti Gran Kairo (180).
- Emeriko*, m, tal. Emerico, muško ime: Emeriko, sin svetoga Stipana, veoma divičanstvo ljubi (231). AR ima Emerik, lat. Emericus. U Šulekovu rječniku.
- Epirot*, m, čovjek iz Epira ili južne Albanije: Epiroti aliti Albaneži tada mnogo tute zadobiše oružja, konja, odiće svakojake, zaire, sužanja (266). AR nema te riječi. U istom značenju ima Epiranin iz Šulekova rječnika.
- Erul*, m, tal. Eruli, pripadnik naroda Erula: Od spomenuti naroda zvaše se s imeni mnozi i različiti, kakonoti: Goti, Vižigoti, Šarmati, Eruli (192).
- Euđenio*, m, tal. Eugenio, muško ime: svi mu se nazivaju biti u pomoći, a navlastito papa Euđenio Četvrti (236). AR mjesto Euđenio ima Evgenio s potvrdom iz F. Glavinića.
- Eufrata*, ž, tal. Eufrate, ime rijeke u Mezopotamiji: Tobija staše u zemlji od obećanja u gradu Kadeš, iza Eufrate (167). AR ima Eufrat, nema Eufrata.
- ežark*, m, grč. eksarchos, namjesnik bizantskog cara: česar šaljaše kadi-kad u Taliju ežarke (194).

F

- fala*, ž, tal. falla, pukotina, rupa, napuklina: učiti otvorati fale, čarati, gatati, pleća otvarati (254).
- Ferič-beg*, *Ferič-paša*, m, turski vojskovođa: (Car Murat) tište svoju voj-sku na Rašiju, prid njom šalje Ferič-bega (268), — (Janko Korvin) ufati Ferič-pašu i ostale glavare (268).
- Filimero*, m, ime getskog kralja: u vojsci kralja Filimera od Geta bijaju nike žene čarovnice i vračalice (229), — Rečeni kralj Filimero svuče jih pak istira (229).
- Fines*, m, muško ime u Bibliji: Elim, stari misnik, imadaše dva sina mi-snika, to jest Ofni i Fines (162).
- Foskulo*, m, tal. Foscolo, prezime mlet. providura: Tu dopade s vojskom đeneral Foskulo, razbi Turke i izsiče vojsku, — u to vrime spomenuti đeneral Foskulo osvoji Knin i Kaštel Novi (190).
- Frandipan*, m, tal. Frangepano, prezime hrvatske plemićke obitelji: Fran-đipan bi ban od Trsata i gospodar osobiti od Velje (189).

G

- Gabelo*, m, tal. Gabello, muško ime: Očeš li moći moga sina odvesti do kuće Gabela (171), — Gabelo s njime pođe (173).
- Gejza*, m, mađarsko muško ime: Najposlidnji ban bi Gejza, otac svetog Stipana (231), — Posli smrti rečenoga bana Gejza spomenuti Stipan prfmi sveti krst (231).
- Genžeriko*, m, ime vandalskog kralja: Genžeriko, kralj Vandala, dođe u Taliju kraljevati i gospodovati (193).

- Geped*, m, pripadnik Gepeda: Ovi biše prvi i staše se zvati Geti, Gepedi, Mesi i ostala (192).
- Get*, m, pripadnik Geta: Primjer vidi pod Geped.
- Geteri*, m, muško ime: Od rečeni naroda biše glavari Geteri i Aran (192).
- Gilimero*, m, ime posljednjeg vandalskog kralja: najposlidnji kralj bi Gilimero (193).
- glavovođa*, m, poglavica: učiniše glavovođu aliti kralja imenom Balamber (230).
- Gocija*, ž, tal. Gozia, domovina Gota: Ovi davno izajdoše od iztočnje Gocije (194).
- Godolijaš*, m, ime židovskog rabina, koji kao treći sugovornik oponira papi Silvestru dvostruko Isusovo rođenje (138).

H

- hipnja*, ž, požuda, strast: Istina je da se sada naode (...) druge vrste idolatrije, to jest ipnja lakomosti (176). AR nema te riječi. Ima gl. hipiti s potvrdom iz M. Vetranovića s opaskom »nejasna riječ na jednom mjestu XVI vijeka«.
- hipovnji*, prid., momentaneus, koji traje samo hip: Naslađenja biš' hipovnja (60), — svita, reko, sva s' ipovnja (71), — Ova jesu sva ipovnja (77). AR ima hipan u istom značenju.
- hokmanica?* ž, riječ nejasna značenja: Nut Kumbata, čudne hokmanice (208).
- holostiv*, prid., ohol: vidiš vruga holostiva (49), — Prem đava je holostivi, ti si, Bože, milostivi (88).
- hudobina*, ž, vrug, hudoba: Propast očeš u dubine, naskočiće udobine (85).

I

- Iliriko*, m, tal. Illirico, ime ilirskog poglavara: Od ovoga buka bi glavaru ime Iliriko (192).
- Iveško*, m, muško ime: (Od Kotara) kapitan Iveško Jović, doma (203).
- izgibija*, ž, propast, izginuće: Izgibije vaše ne ljubite (224), — Izgibiju koji ljubi on na smrti vazda stoji (35), — O lipa događaja od vojvode Janka, a izgibije od Turaka (263).
- Izmaelitanin*, m, Izmaelac, potomak Izmaelov: Daklen bi se imali zvati Agareni ili Izmaelitani, a ne Saraceni (255). AR u istom značenju ima Izmaelicanin.
- Ižmael*, m, vl. ime: Agara porodi sina Ižmaela (255). AR ima Izmael, nema Ižmael.
- Ižauriko*, m, kuća bizantskih careva: cesar Zenon Ižauriko oslobodi svoje cesarstvo iz ruke Bažilija, brata svoga opakoga (248), — (Bažilije) ote cesarstvo i izmače iz ruku Zenona Ižaurika (248).
- ižmaelitanski*, prid., koji pripada Ižmaelicanima: Idolatri biše naroda ižmaelitanskoga (251).

J

- Jamanlić*, m, prezime: Serdar Janko Dmitrović, koji pogibe na Ponikva kod Bitelića od bega Jamanlića (202).
- jasovito*, pril., jasno, razgovjetno: ter podviknu tanko glasovito, — nek se čuje svuda jasovito (210—211). AR ima jasnovit i jasnovito s potvrdom iz Š. Budinića.
- Jonaš*, m, židovsko ime: drugi židovski rabin koji sudjeluje u diskusiji s predstavnicima Katoličke crkve (137).
- jožuanin*, m, vojnik, pristaša Jožuin: jožuani strašno odgoniše (78).
- Jubal*, m, židovsko ime: U Grabovčevu tekstu ime jednoga židovskog rabina (139).
- jubileo*, m, lat. jubilaeus, sveto vrijeme, sveta godina: Bonifacio Osmi najprvi navisti proštenje općeno aliti jubileo (188).

K

- Kalabrija*, ž, tal. Calabria, pokrajina u Italiji: (Enriko) osvoji Pulju, Kalabriju i kralju od Sicilije Ruđero odsiće svu žensku zabavu (187), — Golema trešnja bi u Kalabriji (190).
- Karambej*, m, tursko ime: (Kralj Vladišlao) uputi se k Macedoniji, gdi bijaše Karambej-paša, zet cara Murata (264).
- Kardum*, m, prezime: (Od Makarske) arambaša Kardum, koji pogibe u Drežnici prid pećinom od Zlojića Omer-age (203).
- Kaštriot* (o), m, isto što Kastriot: Skandar-beg aliti Jure Kaštriot osvoji Arbaniju, svoju očevinu i banovinu (220), — tude se tada bijaše dogodio s Turcim glasni junak Jure, kućom Kaštriot, a priimenikom Skandar-beg od Arbanije (236), — Jure Kaštriot ono svoje vojske lipo razredi po klanci i misti mnogo korisni (264). AR nema ni Kaštriot ni Kaštriot.
- Klaudio*, m, tal. Claudio, muško ime: Klaudio, car rimski, bi otrovan od svoje žene (185).
- Kolomano*, m, mađarsko muško ime: Razumeći za to kralj Kolomano skupi vojsku i pođe protiva Mlečana (232), — (232). AR ima Koloman, nema Kolomano.
- Konstantinopuli*, m, tal. Costantinopuli, isto što Carigrad: Uzrok turskoga raširenja bi, jer se u Konstantinopuli grči cesari zavadiše (259), — Obside biti Konstantinopuli za deset godina (260), — Pođe s vojskom, obside Konstantinopuli (270). AR ima Konstantinopol, Konstantinopolj, nema Konstantinopuli.
- Konštantinopuli*, m, isto što Carigrad: Car Memed Drugi osvoji Konštantinopuli (195), — U to vrime u Konštantinopuli bijaše jedan momak aliti kaluđer reda svetog Bažilija (252), — Mlečani s Francezi uzeše od Grka Konštantinopuli (271). AR nema te riječi u tom obliku.

- Korintija*, ž, tal. Carinzia, pokrajina, isto što Kranjska: Janko digne svoju vojsku, opali i porobi zemlje nimačke, Štiriju, Korintiju (238).
- Korner*, m, prezime, tal. Cornaro: Korner đeneral uze od Turaka Knin grad (190).
- Kornerac*, m, prezime, tal. Cornaro: Sinj, grad u Cetini, osvoji od Turaka đeneral Jerolim Kornerac (190).
- Kosinac*, m, izvor nedaleko od Sinja: na šesnajest od prosinca — upali se od Kosinca 1737 (27), — Arambaša Dujam Omeljić, koji pogibe na Kosincu mostu od Cetine od Zulufikar-bega Atlagića (202).
- Kroja*, ž, grad u Albaniji: (Skandar-beg zapovidi) da piše knjigu zapovidniku od Kroje (264), — I dođoše u Arbaniju, Kroju, prvi grad od Arbanije (266).
- krucijata*, ž, križarska vojna, lat. cruciata: (Ivan Kapištran) biše glavar od krucijate (239), — (Ivan od Kapistrana) tada kupljaše krucijatu (270).
- Kruta*, m, prezime: (Od plaćeni konjika) vojvoda Kruta, koji pogibe u Skopju (205).
- kunji* (o), m, kunić, kunac: (Dalmacija se obaveza) davati na godinu po iljadu kožica kuneći aliti od kunjila (215).
- Kuži*, m, ime židovskog rabina: 6. Kuži (139).

L

- Ladišlao*, m, tal. Ladislao: muško ime: Ladišlao Prvi, kralj ugarski (231), — Dobri i sveti kralj Ladišlao priminu s ovog svita na bolji (231), — Posli smrti glasnoga kralja Vladišla evo učiniše kralja Ladišla Petoga (237). AR: 1. Ladislav, nema Ladišlao.
- Liburnež*, m, čovjek rodom iz Liburnije: Liburneži uvijek ljudi biše zli, opaki, nevirni, lupeži morskog i zemaljskog (199), — U ovo vrijeme najpri Rimljani rat učiniše z Dalmatini sve zaradi lupeštva i razbojstva što činjaše Teuta svojizi Liburneži (199). AR nema te riječi. Ima Liburnjanin.
- lisičanstvo*, s, lukavost, prepređenost: (Muamed) pridvostruči svoje vezanstvo i lisičanstvo (253). AR ima pridjev lisičan, nema imenice lisičanstvo.
- Livljanin*, m, čovjek iz Livna, Livnjak: Ili sici silne Vrljičane — il Livljane, tvoje Glamočane (226), — Digoše se po vojsci barjaci — sve Livljana, mladi Glamočana (225). AR ima Livljani, pl., kao ime selu, i Hlijevnjanin u zn. čovjek iz Hlijevna.
- Lopužić*, m, prezime: (Močivuna Vučko) pogibe na Zečevu od Kninjanina Lopužić Čenana (202).
- Loridan*, m, prezime, tal. Loredano: u gradu bijaše velik glavar, po imenu glasni Antun Loridan, vlastelin mletački (220), — Tako s pogodbom izađe Loridan i š njime četiri stotine soldata i sto žena (220).
- lupadin*, m, kao da znači lopov: Marko bijaše dobar lupadin (245—246), — Tako, ova dva lupadina inadeći se o križ (267).

M

- Mandarija*, ž, neki grad u sjevernoj Africi: kako roblje povedoše, — k Mandariji dovedoše (146). AR nema te riječi.
- Mašimijan*, m, ime: U isto vreme š njim bi učinjen cesar Mašimijan (195). AR mjesto Mašimijan ima Maksimijan.
- Matusalem*, m, biblijsko ime: Matusalem živi godina devet stotina šezdeset i devet (181).
- Mešija*, m, pokrajina, isto što Mezija: od istoka Konjic kod Mešije gornje, danas zvana Bosna (199). AR nema ni Mešija ni Mezija.
- Metodija*, m, muško ime: A prije toga bijaše patrijarkom blaženi Metodija (141). AR ima Metodije, nema Metodija.
- Mijovil*, m, muško ime: da se dostojiš poslati mi na pomoć moju arkanđela Mijovila; — O arkanđele Mijovile, obrani mene u boju; — Sveti Mijovile, sveti Gabrijele, (...) ja vas molim, da mi budete na pomoći siromahu grišniku (50). AR ima Mihovil, nema Mijovil.
- Miljava*, ž, žensko ime: (Lazar) imade tri ćeri; to jest: Miljavu, Vukosavu i Mariju, Miljava bi žena cara Prvog Pajazeta (246), — A Miljava, ćerkeza Lazara Despotovića od Servije, ova bi žena cara Pajazeta (260).
- Moncuka*, m, ime muško: Od ovoga naroda izađe Atila; bi mu ocu ime Moncuka (230).
- Morožin(i)*, m, tal. Morosini, prezime: Korner đeneral uze od Turaka Knin grad, a kraljevstvo od Morije osvoji Morožini; — Istog vremena umri Morožin, dužd i đeneral od oružja (190).
- Mrnjava*, m, prezime: Vukašin Mrnjava s nevirnim načinom i s opakim dilovanjem učini se kraljem od sluge i gospodarom (245).
- Mucenigo*, m, tal. Mocenigo, prezime: Imoski grad osvoji đeneral Alviže Mucenigo (190).
- Mudoš*, m, prezime: 1477. Umri veliki vojvoda i vladaoc vojske mletačke, to jest Bortuo Mudoš od Bergama (189).

N

- naarmati*, svrš., lat. i tal. armare s hrvatskim prefiksom i sufiksom, naoružati: lijepo li ti osveti brata — i naarma banove galije (221).
- Nabato*, m, ime tatarskog kralja: Nabato, kralj tatarski, satr i porobi svu Ungariju (188).
- nadžaklija*, m, tur. nadžak + lija, vojnik oboružan buzdovanom: sve Turaka mladi odžaklija, — osim drugi Turak nadžaklija (209).
- Naršeta*, m, tal. Narsete, ime bizantskog vojskovođe: Kraljestvo njiovo u Taliji utrnu Naršeta (193), — Naršeta vladaše s Italijom kako konsul i vjtnik cesarov (194).
- nebge*, ž, pl., okovi: na njem nebge i lisice — straže gore od risice (75). AR ima negbe, negve, njegve.

- Neftali*, m, biblijsko ime: Tobija bijaše od kolina Neftali (167).
Neftalov, prid., koji pripada Neftaliju: Mi smo od kolina Neftalova (172).
neoskvrljen, gl. prid., neoskvrnjen, neporočan: (Marija) divica neoskvrljena osta (138). AR ima neoskvrnjen, nema neoskvrljen.
nepravovjernost, ž, nepravda ili kriva vjera: (Serđo) zagrlj dušmanluk aliti nepravovirnost, to jest erežiju neštorigana (252). AR nema te riječi, nego u tom značenju ima nepravovjerstvo.
Neretvenjanin, m, čovjek iz Neretve: Neretvenjanin za toliko vrimenta zapovidaše; — Neretvenjani ljudi biše silni; — Neretvenjane podnosiše Mlečani (217). AR nema te riječi, nego u istom značenju ima Neretljanin i Neretvanin.
nesmirnost, ž, nemir, nepokoj: (Grišnici) svoj život dospiju u korbi, karbi, nevirnosti, nesmirnosti, u omrazi i ostala (172).
Nikožija, ž, tal. Nicosia, ime grada na Cipru: Došavši Turci, nama obsidoše biti Nikožiju, grad najprvi od kraljstva Cipra; — Potom Turci Nikožiju osvojiše (218).

O

- Odoakre*, m, ime: Odoakre bi prvi kralj u Taliji od Gota (139).
Ofni, m, biblijsko ime: Elim, stari misnik, imadaše dva sina misnika, to jest Ofni i Fines (162).
Ograšević, m, prezime: Serdar Petar Smiljanić, koji pogibe pod Udbinom od Muje Ograševića (202).
općenoćstvo, s, svratište, konačište: Dođoše prvu večer k jednom općenoćstvu aliti pivnici (171).
Orano, m, tal. Orano, prezime: Tu u gradu bijaše vladalac Ivan Orano, vlastelin dubrovački, dobar junak i vojnik; — Razumeći to Ivan Orano, zapovidnik grada, nama naredi, da se kopa protiv mina (234).
Orkano, m, tal. Orcano, ime: Orkano, prvorođeni sin Otomana, bi drugi kralj turski; — Sulejman, prvorođeni sin Orkana, bi učinjen carem (259).
orlovit, prid., sličan orlu: Tu su konji orloviti (101).
oskvrljenje, s, gl. im. od oskvrljiti za koji nema potvrde: brez oskvrljenja divičanstva od matere se porodi (138).
osužniti, svrš., postati sužan: Karambej — paša osužni (264). AR nema osužniti, ima osužnjiti.
Otavijam, m, ime: Za njim bi učinjen cesarom Otavijam Augušto prije Spasitelja svita na 43 godine (246).
Otoman, m, ime: Otoman, kralj prvi turski, bi iz Scicije, zemlje tatarske (188), — (Otoman) umri pun godina; — Otoman ovi najpri osvoji grad (259).
Otomanov, prid. posvojni od Otoman: (Burseja) jest najstariji grad Otomanov (259), — Početak aliti izod od kuće Otomanove (259).

P

- Pajazet*, m, tursko ime: Stipan poturči se i imade za ženu ćer Pajazeta (221), — Umri car Murat Prvi, bi učinjen sin njegov Pajazet Prvi (233), — Miljava bi žena cara Prvog Pajazeta (246). AR ima Pajazit, nema Pajazet.
- Paleologo*, m, tal. Paleologo, prezime bizantske carske obitelji: prid njima cesar Ivan Paleologo (142), — Tu cešaru Konstantinu Paleologu Turci odsikoše glavu (248), — cesar Konstantino Paleologo, Grk, u gradu ne imadijaše nego samo šest iljada (270). AR ima Paleolog, nema Paleologo.
- Palfi*, m, mađarsko prezime: Tu pogibe Jure Palfi (267).
- Palma Nova*, ž, ime tal. grada: Mlečani sagrađiše grad u Frijulu, što se zove Palma Nova (189).
- podbuđivati*, nesvrš., pobuđivati, poticati, dražiti: podbuđuje vižle, laje (206). AR nema tog glagola. Ima svrš. podbuditi.
- podobligavati se*, nesvrš., obavezivati se: Ne misle u što se podobligavaju (172). AR nema tog glagola, nego ima svrš. podobligati se s primjerom iz Dorotića.
- Pođibraća*, m, prezime, isto što Pođebradski: Jure Pođibraća, kralj od Boemije, jednom spravi gosposku večeru; — Evo Matijaša Korvina okruniše po dilovanju Jure Pođibraće, kralja od Boemije (240).
- polovjerka*, ž, krivovjernica: Niti znadem je l' krstjanska (...) ili je li polovirka (149).
- polovjernost*, ž, krivovjerje, herezija: polovirnost (...) vodi na smrt i osudu vikovnju (90).
- polovojska*, ž, vojni odred, manja vojna skupina: (Ivan Korvino) razbi dvadeset od boja veliki tabora osim drugi polovojska (268).
- Pompeo*, m, tal. Pompeo, ime: Đulio Cežare, cesar rimski, — Pompeo, veliki vojnik rimski, (...) ostaviše glasna i golema imena (182).
- Ponikve*, ž, pl., topografsko ime zemljišta: Od Kotara serdar Janko Dmi-trović, koji pogibe na Ponikva kod Bitelića u Cetini od bega Jamanlića (202). AR: Ponikva, isto što ponor, voda, jezerce, selo u Bosni, polje u Istri. Nema Ponikve.
- Poprženivić*, m, prezime: (Od Kotara) vojvoda Ivan Matković, koji pogibe na Ribniku od age Poprženivića (202). AR ima Poprženović, nema Poprženivić.
- Porfirogenit*, m, prezime; nadimak: U to se vrime promini cesara 24 (...) do Irene matere Konstantina Porfirogenita (248).
- posumiti*, svrš., posumnjati: sad imajte razumiti, — nit imate posumiti (75).
- potrsiti*, svrš., posjeći, uništiti, ovdje u prenesenom smislu: odtvorene drži prsi — koji grije sve potrsi (83).
- prepredenjak*, m, čovjek lukav: (Radojica) koji bi prepredenjak (202), — polakomi se prepredenjak, udri čordom, odsiče mu glavu (245).
- Pribir*, m, isto što Bribir: Tako u vrime bana Pavla od Pribira po gradovi krajem mora obraše za knezove mnogu gospodu mletačku (200). AR ima Bribir, nema Pribir.

- primiče*, s, primitak, usvojenje: primjena: (Životopis starca Tobije je tako poučan da je njegovo) primitje korisno i kriposno (167).
- pripočinuti*, svrš., malko počinuti: Pripočinu tute kade, — putovati opet stade (121).
- pristidovati se*, nesvrš., kao da znači bojati se: svak ga se pristidovaše, ljubav i poštenje nosaše (233). AR nema te riječi. Ima pristidivati se u zn. stidjeti se.
- privileđije*, *priviljeđije*, lat. privilegium, tal. privilegio, povlastica: Ungarska kruna svuda tuda dopusti i dade mnoga privileđija (200), — (Bela Četvrti) tute ostavi golema priviljeđija aliti oblasti (232). AR: privileđo. U rječniku nijednom. Najstarija potvrda u Gradiću.
- prodometan*, prid., kao da znači prodoran, snalažljiv: Ma po vraštvu i ramzastvu i po snazi svoga života bijaše okoprčan i prodometan (251), — (Otoman) bi okretan, prodometan i vragometan (259).
- prodometati se*, nesvrš., probijati se: Stade se prodometati sad s trgovinom, sad s četovanjem (251).
- prodometnuti se*, svrš., v. *prodometati se*: Prodometnu se od jaspri, učini golemu četu, stade četovati (251).
- prolečivati*, nesvrš., letjeti kroz: kralj itro i srčano prolečivaše tam' ovamo kroz svoju vojsku (244).
- propinjalo*, m, onaj koji propinje, propinjalac: On krstjana bi propinjalo, svako ga je srce proklinjalo (268).
- propucati*, svrš., pobiti, poraziti: Propuca ji kako valja (264).
- Prugljan*, m, isto što Prokljan: Prugljan bi prvi grad od Liburnije (199). Drugi primjer na istoj strani. V. Pola. AR: Prokljan zaselak nedaleko od Sibenika, i Prukljan u istom značenju. Nema Prugljan.
- Pulherija*, ž, žensko ime: u to vrime bijaše S. Otac Leon Veliki, a cesar od Konštantinopuli bi Marcijan, cesarica Pulherija (141).

R

- Rafaelović*, m, prezime: Uzrok biše dva Rafaelovića (204).
- Rages*, m, ime grada u Bibliji: Agabelo, rođijak Tobije u to vrime staše u gradu Rages od Medije (168), — (Rafael) otide u Rages grad (173).
- Rageš*, m, isto što *Rages*: ne znam puta k Ragešu (170), — Očeš li moći moga sina odvest do kuće Gabela u gradu Ragešu (171).
- Raguel*, m, biblijsko ime: U isti dan: Šara, ćer Raguela od Ekbatana grada (. . .) okrenu se k Gospodinu (169), — Raguel čini pripraviti veliku čast svojim gostom (172), — Kad pivci zapivaše, Raguel sta zvati svoje služe (173).
- raskošija*, ž, raskoš, raskošje: (Memed Drugi) vas se dade na opačinu, raskošiju svita (269).
- Rašijan*, m, čovjek iz Raše, Rašanin: Kad car razumi kako je Rašijan oslobodio Janka, (. . .) car diže vojsku (238), — Janko imade izdaje od kralja Rašijana (267), — Rašijan se uteče s molbom Janku Korvinu (268). AR mjesto Rašijan ima Rašijanin.

- razlogovati*, nesvrš., raspravljati: neka Šiliveštrom dišputaju aliti razloguju od zakona (137), — da imaju svi pomljivo slušati, kako će razlogovati iliti dišputati (137).
- ređiment (a)*, m, tal. reggimento, pukovnija u vojsci: (Ivan od Sibirja) zaslužni dva pašina ređimenta (268). AR u istom značenju ima regemenat, regementa, regimenat, regimenta.
- rena*, ž, arena, rvalište, borilište: mjesto na kojem se vode borbe: (Augusto) sagradi renu u Veroni (182). AR nema ni arena ni rena.
- risica*, ž, ženska risa: straže gore od risice (75).
- rofa*, ž, neka vrsta hrane: (Turskoj vojsci ostade) pirnič, brašno, rofa i ostalo što se blaguje ali ide (244).
- Romulo*, m, ime prvog rimskog kralja: Romulo sagradi Rim, i od ovoga imena Romulo zazva se Rim (182). AR ima Romul i Romuo, nema Romulo.
- Ruđero*, m, tal. Ruggero, muško ime: (Enriko) kralju od Sicilije Ruđero odsiće svu žensku zabavu (187). AR ima Ruđer, nema Ruđero.
- Rušo*, m, ime: U Šlavoniji ostanuše tri Selimirova brata: Leko, Zeko i Rušo; — Rušo naseli Moškoviju (193).

S

- Salmašer*, m, ime asirskog kralja: Tobiji se Bog smilova i čini ga naći milost kod Salmašera, kralja od Aširije (168).
- samariti se*, nesvrš., opterećivati se, metati na se samar: Mali se ja bojim da vi niki malo mislite kako ćete ji uzdizati, lipo odgojiti i raniti, već mislite kako ćete se samariti (163). AR nema refleks. u pas. službi.
- sarašter*, m, tur. ser-asker, vojskovođa, vojvoda, vrhovni zapovjednik: Iste godine sarašter Mustaj-paša dođe u Cetinu (190). AR ima serašcer s dvije potvrde iz nar. pjesme.
- satarati*, nesvrš., isto što satirati, uništavati: Ona turske sile sataraje (228).
- Scicija*, ž, tal. Scizia, isto što skitska zemlja: Toti (...) i ostali narodi, kako reko, svi izajdoše iz Škandinavije i od Scicije (192), — prišavši Sciciju, (...) tada se okučiše (194).
- Sejdija*, m, ime turskog paše: (Od Drniša) bi kolonel krajine Grgo Nakić, kog udari zmiya na Glamoču, kakono je pašu Sejdiju pod Šibenikom (205).
- Selimiro*, m, muško osobno ime: Prvoga kralja od Šlavonije sinovac, imenom Selimiro prođe i osvoji Albaniju (193). AR ima Selimir, nema Selimiro.
- seotka*, ž, seljanka: (Saraceni) dođoše u poznanje da izode od jedne seotke (255).
- Serđo*, m, tal. Sergio, vlastito muško ime: kaluđer reda svetog Bažilija, komu ime bijaše Serđo; — Serđo sta misliti i u sebi govoriti; — Serđo osta, pođe i došavši k Muamedu reče ove riči (252). AR ima Sergije i Sergio, nema Serđo.

- sidilj*, m, tur. sidžil, lat. sigillum, tal. sigillo, pečat: u njega biju muri aliti sidilji vezirovi (264). AR ima sidžil u zn. »sudski zapisnik« s opaskom da se govori u Sarajevu i Mostaru.
- siguranca*, ž, sigurnost, osiguranje: Jure Despotović dade caru Muratu dva sina u tutiju aliti zaklad za veću sigurancu svog vladanja (262).
- Sinderovija*, ž, ime nepoznatog grada: Bi odpraćen u Sinderoviju od milostivog seljanina (267).
- skrovnopisac*, m, tajnik, sekretar: Janku se pridade Skandarbeg i š njime velikoga vezira skrovnopisac aliti sekretar (236).
- sladuna*, ž, riječ nejasna značenja: Tada cvile bule i kadune — i divojke, lijepe sladune (209).
- Smiderovo*, s, isto što Smederovo, grad u Srbiji: U Smiderovu učini svoje pristolje (259), — Radivoj bi od Smiderova (261), — Despotovići biše bani od plemenita mista Smiderova (262). AR nema te riječi, nego ima Smederevo i Smederovo.
- Soliljanin*, m, čovjek iz Šolina: Sveti Kajo, papa, Soliljanin (195). — Soliljani sagradiše grad Šibenik (187). AR ima Solinjanin.
- spahijica*, m, mali spahija: osim drugih Turak' nadžaklija i ostali spajica mali, — sve to Kumbat živim ognjem pali (209).
- staj*, m, držanje, vladanje: (U čovika) milostiva nejma staja. (28).
- starokalendarac*, m, koji se drži starog Julijeva kalendara, pravoslavac: (Rišćani) se imaju zvati starokalendarci, odmetnici i polovirnici (90).
- strijeljka*, ž, puška koja strijelja: striljkom puškom što ih smače (221).

Š

- Šamaritana*, ž, žena iz Samarije, Samaritanka, Samarijanka: Isukrst se na bunaru prigovara Samaritanom etc. (184). AR nema riječ u tom obliku.
- Šarmacija*, ž, tal. Sarmazia, zemlja Šarmata ili Sarmata: Ulizoše u Šarmaciju i Panoniju (215). AR nema Šarmacija nego Sarmacija.
- Sarmat*, m, pripadnik sarmatskog naroda: Od spomenuti naroda zvaše se s imeni mnogi i različiti, kakonoti: (...) Šarmati, Eruli, Švevi, Buni (...) (192); — (Iz Škandinavije izajdoše): Goti, Vižigoti, Šarmati alti Šlavi (215) — Priđoše Dunav satrše Gote, Vižigote, Šarmate aliti Šlave (230). AR nema Šarmat nego Sarmat.
- Šašon*, m, čovjek iz Saksonije: Uni, Šašoni, Bulgari, Goti, Šarmati alti Šlavi (...) (194), — (Rečeni) satr Šašone jake i Ungare opake (249). AR ima Sason, nema Šašon.
- Sem*, m, biblijsko ime; najstariji sin Noev: (Noe) Šemu dade Ažiju (191), — Šem stade graditi Jeruzolim (180). AR ima Sem, nema Šem.
- Semijan*, m, Šemov potomak: Stadoše se na polju Šemijani (180). AR nema te riječi.
- Servija*, ž, isto što Servija ili Srbija: (Jedan buk) naseli danas zvanu Albaniju, Dalmaciju, Bosnu, Bulgariju, Šerviju i ostala (192), — Spome-

- nuti pritisnuše svu Iliriju, to jest: Šerviju, Bulgariju, Traciju (...) i ostala mesta (193), — (Gornja Dalmacija) se je držala Šervijom, a donja s Krovacijom (220). AR nema Šervija, ima Servija.
- Šigišmundo*, m, muško ime: Što pak bi u vreme Šigišmunda, kralja ungarskoga? (200), — Kralj Šigišmundo razumeći posla svoje glasonoše reći caru Pajazetu (233), — Kralj Šigišmundo mnogo imade zaprika svoje sriče (234). AR nema Šigišmundo, ima Sigismundo.
- šijonski*, prid. koji pripada brdu Šijonu ili Sionu: Na godinu Mojsio od Boga imade zakon na gori Šijonskoj (181). AR ima Šion nema šionski ni šijonski.
- Šilijon*, m, židovsko muško ime: 11. Šilijon (140).
- Silivestar*, *Siliveštar*, m, muško ime: Izkazanje od Konstantina, cesara rimskog, kako svetu viru i krst primi od svetoga oca pape Šilivestra (137), — Siliveštar jednom po jednom rabinu ima odgovoriti (137), — Vivat Šiliveštar, njegovo je dobitje (140). AR ima Silivestar, nema Šilivestar i Šiliveštar.
- Sijena*, ž, grad u Iliriji; isto što Sijena: 1444. umri sveti Bernardin od Sijene reda S.O.F.B.M. (188). AR nema Šijena, ima Sijena u zn. 1. ime ovcu, 2. ime mahali u Bosni.
- škobiti*, svrš., kao da znači susresti, sastaviti se: Kad misnika škobiš, zlato — oproštenja primaš zlato (33).
- škomljavina*, z, režanje, štektanje: Škomljavina, skaču vuci (123).
- Škutari*, m, ime grada u Albaniji: U Arbaniji u stara vremena bijaše jedan golem grad blizu Škutari, koji se zva Diokleja (220). AR: Škutari isto što Skadar. Nema Škutari.
- Slav*, m, pl. Šlavi, isto što Slav, Slaven: Goti, Vižigoti, Šarmati alti Šlavi, Vandali, Uni i ostali narodi, kako reko, svi izajdoše iz Skandinavije (192). — Pridoše Dunav, satrše Gote, Vižigote, Šarmate, aliti Šlave (230). AR: 2. Slav, isto što Slaven. Nema Šlav.
- Sodoma*, ž, biblijski grad, Sodoma: U čem gora bi Šodoma? (144), — Vika ovoga izgori Šodoma i Gomora (181). AR ima Sodom i Sodoma, nema Šodoma.
- šampaturov*, posv. prid., tal. stampatore, tiskarov, šamparov: najveća (je) nepomlja šampaturova, budući da ne zna jezika našega (275). AR ima imenicu šampatur, nema pridjev šampaturov.
- Svev*, m, pripadnik plemena Šveva, tal. Svevi: Od spomenuti naroda zvaše se s imeni mnozi i različiti, kakonoti: Goti, Vižigoti, Oštrogoti, Šarmati, Eruli, Švevi, Buni (...) i druga mnoga imena (192). AR nema te riječi.

T

- Tabarlan*, m, ime tatarskog kralja: (Car Pajazet) pođe protiva Tabarlanu, kralju od Tartarije, — Što učini od njega tada Tabarlan? — Tabarlan kad bi bio na trpezi, Pajazetu i psom bacao bi mrve i kosti (260).
- Talijaš*, m, stanovnik Italije, Talijanac: učine se oni Talijaši (212).

- Teja*, m, ime gotskog kralja: Odoakre bi prvi kralj u Taliji od Gota, a najposlidnji Teja (193).
- Telofofor*, m, ime jednog pape: 140. Učinjena korizma od Telofofora pape (186).
- Teodožio*, m, ime rimskog cara: Od Konstantina Velikoga do Teodožija Velikoga bi cesara 14; — Posli smrti rečenoga Teodožija Velikoga učini se razdijeljenje među cesarstvom rimskim i istočnim (248). AR ima Teodožij.
- Tranšilvanija*, ž, rumunjska pokrajina: (Car Murat) diže golemu vojsku i šalje je u Tranšilvaniju; — Od tada Tranšilvanija nejma stra od Turaka za mnogo vremena; — Posli spomenutoga boja u Tranšilvaniji, (...) caru Muratu neugodan je zalogaj (235). AR ima Transilvanija nema Tranšilvanija.
- Traviž*, m, grad u sjeveroistočnoj Italiji: Od Mlečana povrati svu Dalmaciju, uze nika mista u Frijulu i Travižu (233).
- trckati*, nesvrš., dodirivati, doticati se: jer joj dopusti s muškin glavam razgovarati se, smijati, s rukama trckati (165).
- Triješte*, m, grad Trst, tal. Trieste: od zapada Triješte, zemlja Kranjska (199). AR nema Triješte, ima Triješće u istom značenju.
- Turcinjol*, m, pripadnik turcinjolskog plemena: (Albuino) skupi i namami k sebi mnoge narode, to jest biše: Uni, Šašoni, (...) Švevi, Turcinjoli etc. (194).

U

- Udine*, ž, grad u sjeveroistočnoj Italiji; tal. Udine: Turci Udine porobiše (271). AR ima Udin, nema Udine.
- Unijade*, m, tal. Unniade, prezime Sibinjanina Janka: u gradu bijaše vojvoda Janko aliti Ivan Unijade Korvino (261); — Đeneral bi svrhu sve te vojske vojvoda Janko Unijade od Sibinja (265), — kad vidiše Janka Unijadu, što već vidit ne mišljaju, tu se učini golemo veselje (268). AR ima u istom značenju Unijada.
- uzatrage*, pril., natrag, nazad: (Car) pripade se i pobije uzatrage (241). AR ima uzatrag iz Mikaljina rječnika i J. Barakovića, nema uzatrage.

V

- Vespažijan*, *Vešpažijan*, m, ime rimskog cara: Kada Vespažijan, cesar rimski, i Tito Jeruzolim porobiše, onda rečene u Rim donesoše (191), — Umri cesar Vešpažijan od godina 69 (186), — Tito, sin Vešpažijana, cesara rimskoga (218).
- Vidimlić*, m, prezime muslimanskog bega: (Od krajine šibeničke) sedar Vučen Mandušić, koji pogibe na Djevrskom (...) od Ibrahim-bega Vidimlića iz Glamoča (202).
- vinjanski*, prid., koji pripada Vinjanima: Knez vinjanski porobi Vinjane (210).

- Viterbo*, m, ime grada u Italiji: Jafet sagradi Viterbo i druge mnoge gradove po Taliji, a u Viterbu jest i danas jedno misto, što zovu grob Noev (180).
- Vižigot*, m, pripadnik Vižigota: Od spomenuti naroda zvaše se s imeni mnozi i različiti, kakonoti: Goti, Vižigoti, Oštrogoti, (...) (192), — Pridoše Dunav, satrše Gote, Vižigote (...) (230).
- vjekovnjost*, ž, isto što vječnost: Vikovnjosti dvi velike: — raj, u kom su svake dike (63), — promisli stanje raja i pakla, tvoje i vikovnjosti (70), — Vikovnjosti dvi su samo (259).
- Vladišlao*, m, isto što Vladislav: Vladišlao Četvrti bi okrunjen za kralja ugarskoga (234), — Ovdí dođe svojom vojskom kralj Vladišlao (235), — Posli smrti glasnoga kralja Vladišla, evo učiniše kralja Ladišla Petoga (237). AR nema Vladišlao, ima Vladislavo.
- Vrljičanin*, m, stanovnik Vrljike: Pridajte se, mladi Vrljičani (224), — Ma nut mi reci, Vrljičani kakvi junaci biše (215), — Vrljičani ne gledaju ni mene ni tebe (216). AR nema ni Vrljičanin ni Vrličanin.
- Vujavić*, m, prezime: (Od Kotara) serdar Antona Vujavić (203).

Z

- Zabak*, m, naziv močvare: Rečeni kralj Filimero svuče jih pak istira, odvede i ostavi gole u planina od Scicije više bara od Zabaka (229).
- Zakej*, m, biblijsko ime: (Isukrst) uskrisi Lazara, obrati Zakeja (185).
- zakonjić*, m, mali zakon, ovdje — skupina krivovjernička: (Muamed) satr tolike zakonjiće i odmetnike, zlu priložnike (251).
- Zambri*, m, židovsko muško ime: 12. Zambri (140).
- Zanon*, m, ime bizantskog cara: Ovo bi u vrime Zanona, cesara opakoga (141).
- zanjekivati*, nesvrš., slož. glagol prema za-nijekati: Na svakome saboru, zanikivaše izod Dua Svetoga (142), — Potomtoga stade zanjekivati priveseto Trojstvo (254).
- Zenac*, m, prezime: Od Kotara bi serdar i kavalijer D. Stipan Sorić koji pogibe pod Bunićem od Ibrahim-bega Zenca (202).
- Zmijanja*, ž, žensko ime: Ocu mu bi ime Abdala, a materi Zmijanja (251).
- Zulufjkar*, m, muslimansko muško ime: Arambaša Dujam Omeljić koji pogibe na Kosincu mostu od Cetine od Zulufjkar-bega Atlagića (202). AR ima Zulfikar u zn. a) turski dvosjekli mač i b) lično ime u Bosni i Hercegovini. Nema Zulufjkar.

Ž

- Žgvecija*, ž, tal. Svezia, isto što Švedska: (Od plemena Šemova golem buk) narodi Skandinaviju iza Žgvecije i Đermanije (192).

2. Riječi Grabovčeva »Cvita« koje u AR imaju drugo značenje

A

austrijak, prid.: od kuće austrijake bi cesara 16 (249). AR: Austrijak — Austrijanac s potvrdom iz M. Kuhačevića i J. Rajića.

B

buk, m, skupina, grana naroda: Kako se po svitu uzmožase puci, tako se odcipljivaše buci (191), — Od rečenoga odcipi se jedan veliki buk (192), — Od ovoga buka bi glavaru ime Iliriko (192). AR: 1. buk isto što bukva, 2. buk, buka, lat. strepitus.

Bun, m, pripadnik naroda Buna: Od spomenuti naroda zvaše se s imeni mnozi i različiti, kakonoti: Goti, Vižigoti (...) Buni, Uni, Vandali (192). AR: 1. Bun, bunika, 2. muško ime.

C

cvrkati, nesvrš., bučno ljubiti da se čuje cvrka: Uzme mati dite na krilo (...) ter ga stane cvrkati i baliti (162). AR: cvrkati isto što cvrčati u A. Tomikovića.

G

Grle, m, ime, hipokoristik od Grgo: Tute Grle na zemljicu pade (222). AR: grle u zn. grlica.

J

Javan, m, Jafetov momak. AR: javan, javna, prid., manifestus, publicus.
jular, m, tur. jular, ular, oglas: Ovdje u prenesenom značenju — kika: Zapovidi da imaju svi tikvu brijati (...) da ji tko ne mora ufatiti za jular (253). AR nema riječi u tom značenju, nego u pravom. Od 17. st., između rječnika u Mikaljinu, Stulićevu i Vukovu.

K

Kam, m, biblijsko ime: (Noe) Šemu dade Ažiju, Kamu Afriku, a Jafetu Europu (180), — Od Kama izajdoše puci kananejski (180), — Kam naplodi Afriku (191). AR ima riječ, ali u četiri druga značenja.

Karan, m, kraj u Bibliji: dođoše u Karan u dvanajest dana (174). AR: Riječ ima tri druga značenja.

kičati, nesvrš., kičati, nepravilni oblik 3. l. sg. kiče: Na mečitu odža viče, da je podne, večer, kiče (257). AR ima riječ u značenju čamiti, uzalud čekati, s opaskom da se »u naše vrijeme« govori u Dubrovniku; između rječnika u Stulićevu.

L

ložnica, ž, korice, krnje od mača: Još Janko ne metnuo u ložnicu ćordu, evo mu je valja izvaditi protiva Federiku (238). AR ima tu riječ u značenju spavaća soba, postelja, a nema u značenju korice ili krnje od mača.

M

Medija, ž, pokrajina u prednjoj Aziji: (Gabelo) staše u Ragešu, gradu od Medije (170). AR: »imenica neznana značenja i postanja«.

Mes, m, pripadnik naroda Mesa: ovi biše prvi i staše se zvati Geti, Gepedi, Mesi i ostala (192). AR: Mesi u značenju lat. medium s opaskom »kao da se tako zvalo mjesto u Svetoj Gori«.

obratiti se, svrš., isto što pobratiti se: S Turčinom se koji obrati, od raja se k vragu vrati (262). AR nema te riječi u tom značenju.

Ogulina, m, prezime: (Od krajine šibeničke) arambaša Vranje Ogulina, koji umri doma od rana (202). AR: ogulina, »kožica na jezgarici oraha«.

P

Pola, ž, grad u Istri, tal. Pola: od Trsata alti vode Rike i od Pole u Istriji ter do vode Krke i Prugljana ukraj mora (199), — (Atila) poruši sve gradove krajem mora, to jest: Split, Šibenik, (...) Polu u Istriji i ostala druga mesta (230). AR ima riječ u šest drugih značenja, ali nema u značenju grada.

priložnik, m, podložnik: (Muamed) satr tolike zakonjice i odmetnike, zlu priložnike (251). AR: 1. priložnik, suložnik samo u primjeru iz Velikanovića. Nema u nav. značenju.

putništvo, s, stanje putnika, ovdje hodočašćenje: Muamed u svome zakonu učini šest zapovidi, to jest: obrizovanje, molitve, posti, lemozine, putništvo i zabranjenje vina (254). AR ima u zn. putovanje.

S

stalo, s, stanje; boravak, stanovanje: Za opaka tvoja stala — dostojan si sto pakala (58), — Naslađenje ka bi malo, — vikovnje je tute stalo (85). AR ima riječ u značenju a) podnožje i b) but, čereg.

strugati, nesvrš., strugom gladiti, ovdje: razdirati, izjedati: Čemer moje srce struže (95). AR ima riječ u pravom i prenes. značenju, ali ne i u značenju koje ima Grabovac.

Š

Sofiĵa, ž, žensko ime, Sofija: Od ovizi Naršeta bi mnogo uvriđen, a od cesarice Šofije iztočnje Naršeta primi golemu nasramoticu (194). AR ima Šofija kao naziv ptici, a oblik Sofija (1) kao žensko ime.

Strigonija, ž, pokrajina: Samo se održaše tri mista: Manastir svetoga Martina, grad Alba Reale i kaštel od Strigonije (232). AR: isto što »Mađija«, ars magica, s jednom potvrdom.

T

Tare, m, židovsko vlastito ime: 10. Tare (139). AR ima riječ u dva druga značenja: a) tada i b) tere. U značenju vlastitog imena nema.

telente kolunel, m, tal. tenente colonello, potpukovnik: (Turci) telenta kolunela Pelegrina ufatiše (216). AR: Telente, ime mahali sela Drvetine u bugojanskom kotaru u Bosni.

trstje, s, trst, trstika, trska: Vlah videći da se trstje razmiče, mlidi, da biži kakva zvirka (246). AR: Njiva u visočkoj nahiji u Bosni.

tvrđav, i, ž, utvrda, tvrđava: Kralj se zadržu gledajući turske građe i tvrđavi (244). AR nema te riječi u tom značenju, nego u zn. potvrda, dokaz s primjerom iz Dobretića.

V

veselitelj, m, onaj koji se veseli, raduje: Svak je tome veselitelj — gdi se rodi nam Spasitelj (183). AR ima veselitelj u zn. »koji razveseljava, veseli koga« s potvrdom iz Vitezovićeve, Belostenčeva i Jambrešićeva rječnika.

Vranić, m, isto što Vran planina: nitko njemu ne pritiče klanac, — od Vranića visoke planine (209). AR ima tu riječ, ali u drugom značenju.

Vrbnica, m, prezime: (Od Kotara) Vrbnica barjaktar, doma (204). AR ima riječ u dva druga značenja: 1. naziv nekoj travi i 2. geografsko i topografsko ime.

Vrljika, ž, varoš u Dalmaciji: reci štogod od gornje Cetine aliti Vrljike (215), — Eno Vrljika, trčimo poda nju (215), Reko da se to nije nikada pod Vrljikom događalo (216). AR: 1. stupac, motka kojom se utvrđuje plot; daska u plotu. U rječniku Vukovu i Ivekovićevu; 2. a) brijeg u pakračkom protoprezbiteratu, b) livada u gospićkom kotaru.

Z

zlatiti, nesvrš., prevlačiti nešto zlatom, činiti da bude slično zlatu; ovdje — laskati, lijepo govoriti: On s jezikom lipo zlati — pak s opaki dili plati (142). AR ima riječ u aktivnom, pasivnom i refleksivnom obliku, ali nema u prenesenom značenju.

3. Riječi za koje Grabovčev »Cvit« pruža stariju potvrdu od izvora AR

A

- Ajka*, ž, muslimansko žensko ime: (...) to žalosna znade ajka (196), — Mal da bi te ne rodila majka, — neg već koja iz Imote ajka (207). Grabovac je, čini se, uzeo žensko ime Ajka kao apelativ za muslimanku uopće. AR: Najstarija potvrda za ž. ime u nar. pjesmi.
- Alešandro*, m, muško ime: Alešandro Veliki bi sin Filipa, kralja od Makedonije (182). AR: Samo u primjeru iz J. Banovca.
- arcibiskupat*, m, archiepiscopatus: (...) u Dalmaciji uzdrži arcibiskupat splitski (217), — bi prinesen arcibiskupat iz Diokleje u Dubrovnik (220). AR: sa c od 18. st. s potvrdom iz I. Zaničića.
- arija*, ž, tal. aria: S. Konstantinu cesaru ukaza se križ u ariji (186), — podnosiše ariju, studen, vrućinu (192), — u čas jedan sve otide u ariju (219). AR: Od 18. st. s najstarijom potvrdom iz J. Banovca.
- arijanstvo*, n, Arijevo krivovjerje: (Svi su oni) s arijanstvom zadojeni (143). AR: U dva primjera, jednom iz A. dalla Costa i drugom M. Zoričića.
- Ašiž*, m, tal. Assisi, ime grada: Rodi se u Ašižu sveti Frano (187), — S. Klara rodi se u Ašižu gradu (188). AR: U primjerima iz P. Kneževića i F. Lastrića.

B

- balek*, m, ludibrium; ruglo: Ostaše za balek svita i naroda (142). AR: s -ije- i s -e-. Od 18. st. Najstariji primjer iz F. Lastrića.
- beduast*, prid., tur. bed-hu, zločudan; beduasti i zle svisti (166). AR: Zabilježio M. Pavlinović u Dalmaciji.
- Biogradac*, m, čovjek iz Biograda na moru: (Serdara Šimu Bartulačića) u Vrani kamenovaše Biograci i Pakoštanci (203). AR: Od druge polovice 18. st. U dva primjera Beogradci, u jednom — Biograci. U sva tri riječ se odnosi na stanovnike Beograda. — Biograci, selo u Hercegovini.
- brstiti*, nesvrš., pasti brst: neka pođe on brstiti (144). AR: Od 18. st., između rječnika samo u Vukovu. Najstarija potvrda iz M. A. Reljkovića.
- buljukbaša*, m, tur. bölük četa, čopor, baš poglavar, prvak: Serdar Milosav Pokrajac (...) pogibe na mejdanu od Kolaka buljukbaše (203). AR: buljubaša, zapovjednik nad buljukom vojnika. U Vukovu rječniku i u primjerima iz 19. st.
- bumba*, ž, tal. bomba, lat. bombus: Turčin bumbe i lumbare meće (227), — ostadoše bumbe i lumbarde (239). AR: bumba, od 18. st., u rječniku nijednome. Najstarija potvrda u A. Kačića.

C

- ciknuti*, svrš., stridere: plesnu rukam, grozno ciknu (134). AR: 1. ciknuti. Od 18. st., između rječnika samo u Vukovu. Najstarija potvrda u P. Kneževića.

Č

- čador*, m, tur. čadyr, šator: pak je bio čador rastvorio (208). AR: Od 18. st., između rječnika u Stulićevu i Vukovu. Najstarija potvrda iz F. Lastrića.
- čevrljati*, nesvrš., brbljati: kad jedan odveć govori aliti čevrlja, nije ljubljen od ljudi (273). AR: Između rječnika samo u Stulićevu, a između pisaca samo u V. Ilića.
- Čifutka*, ž, Židovka: Judita, udovica Čifutka, odsiće glavu Olofernu (181). AR: Između rječnika samo u Vukovu. U suvremenom jeziku.

C

- Cenan*, m, muško muslimansko ime: Arambaša Močivuna Vučko (...) pogibe na Zečevu od Lopžić Cenana Kninjanina (202). AR: prezime u Bosni u 19. st.
- ćitap*, m, tur. kitab, knjiga: Učinićemo jedan ćitap, što ćemo ga nazvati Kuran (253), — daj razumiti da je ćitap s neba pao (253). AR: Od 18. st. i u Vukovu rječniku. Najstarija potvrda u A. Kačića.
- ćulum*, m, tur. küllük, topuz: ne činite toliko zuluma, — uzmaknete od Vlaha ćuluma (207). AR: Potvrde iz I. Zaničića i Nar. zag. nov.

D

- Debeljić*, m, prezime: Debeljić Novak bi rođen u gornjoj Dalmaciji pod Žabom planinom (261). AR za isto prezime ima potvrdu iz Kačićeve Korabljice.
- dokazitelj*, m, isto što dokaza i dokazalac: (Janko) je vazda imao u turskoj vojsci virna dokazitelja (235). AR ima dvije potvrde iz A. Kačića, s opaskom da riječ nije pouzdana.
- Drežnica*, ž, ime mjesta: (Od Makarske) arambaša Kardum, koji pogibe u Drežnici prid Pečinom od Zlojića Omer-age (203). AR: a) rijeka u Hercegovini, b) selo u Hercegovini, c) tri sela u hrvatskoj krajini. Potvrde iz 19. st.
- dušmanluk*, m, tur. düşmanluk, krivovjerje: Poče dušmanluk aliti erežija Ivana Kalvina (189), — papa Klemente Šesti posla u Bosnu više redovnika S. O. Franceška (...) da po Bosni izkorenu dušmanluk, nepravovirnost aliti erežiju (195). AR: dušmanluk, neprijateljstvo, u Vukovu rječniku i u novijem jeziku.

F

- Focio*, m, lat. Photius, tal. Fozio, muško ime: tome svemu bi uzrok prokleti Focio (141), — (Injacija) s pristolja digoše, a metnuše Focija (141). AR: Focijo, s primjerima iz J. Filipovića i A. Kanižlića.
- franca*, ž. syphilis, sramna bolest: otrov od žena, što zovu franca (189). AR: Od 18. st. s jednom potvrdom iz L. Vladmirovića.

G

- Garjak*, m, selo u okolici Vrlike: Još odavna u stara doba i vrimena malo niže od vrila Cetine, kud voda protiče blizu Garjaka danas zvana, jest bio jedan golem grad (215). AR ima potvrdu iz g. 1872.
- Glamočanin*, m, čovjek iz Glamoča: Digoše se po vojsci barjaci — sve Livljana, mladi Glamočana (225), — Ili sici silne Vrljičane, — il Livljane, tvoje Glamočane (226). AR: Glamočanin, plur. Glamočani s dvije potvrde iz 19. st.
- Glavaš*, m, srednjovjekovni zamak u blizini Vrlike: Glavaš grad jest malo više vrila od Cetine na kamenu kako i Klis (215), — Glavaš jest rastavlja Bosnu od Dalmacije (215), — Turci ove godine (tj. 1522) osvojiše Glavaš, Vrljiku, Knin, Drniš i Skradin (189). AR: d. mjesto u Dalmaciji s potvrdom iz P. Kneževića.
- Grabovac*, m, prezime: Juri pak dođe smrt grđa od Antuna Grabovca iz Vrlike na 1704 (204), — Tu Grabovac Antona uteče (223), — Vojvoda je Grabovac Antona (227). AR: 2. Grabovac, prezime. Najstariji primjer u Kačićevoj Korabljici.
- Gradac*, m, selo u Hercegovini u okolici Ljubuškoga: Paz' ne robi Gradac ni Broćanac (209), — veće robi Gradac i Broćanac (209). AR ff) u Hercegovini četiri sela, aaa) u kotaru ljubuškom, s jednom potvrdom iz 19. st.
- grobac*, m, dem. od grob: Kad nemoćniku naskoči ropac, spravlja mu grobac (272). AR: U Šulekovu rječniku.

H

- hropac*, m, agonija, hropnja: Kad nemoćniku naskoči ropac, spravlja mu grobac (264). AR: 1. s. primjerom iz Vukova rječnika.

I

- Imoćanin*, m, čovjek iz Imotskoga: Knjigu piše s tugom uzdržanom — ter je šalje Turkom Imoćanom (207), — Pak dozivlje Imoćane Turke (210), — ter dozivlje Imoćane Turke (211). AR: b) U Vukovu rječniku.
- Imotski*, m, isto što Imota: Skupi vojsku, ode k Imotskome (208), — Sva okrenu vojska na Imotski (210), — Dignu vojsku izpod Imotskoga (211). AR: Od 18. st., između rječnika u Vukovu. Najstariji primjer iz Kačićeva Razgovora ugodnoga.
- iskazalac*, m, čovjek koji iskazuje, pripovijeda: nisi spomenuo nigdi stari izkazaoca za svidočbu tvoga govorenja (275), — da ja budem svakog izkazaoca qvdi zabilžio, (...) ne bi ti ji, sinko, moglo ni paripče nošiti (275). AR: U jednoga pisca 18. st. (F. Lastrića).
- iskrviti se*, svrš., proliti mnogo krvi, iskrvaviti se: Kada li se vojske udariše, tu se mnogo ljuto izkrviše (260). AR: Između rječnika u Vukovu, i u primjeru iz A. Kačića.

J

- Jajac*, m, isto što Jajce u Bosni: Imadijaše tada Turčin jedan tvrd grad u Bosni prvi, zvan Jajac (241), — (Matijaš) iznenada dođe pod Jajac (241), — (Car Memed) kad li k Jajcu dođe, s lumbardom ga stane biti (241). AR: Jajac, u pisaca 19. st.
- Jović*, m, prezime: (Od Kotara) kapitan Iveško Jović, doma (203). AR: Prezime po ocu Jovi. U nar. pjesmi i u izvorima 19. st.
- junačica*, ž, junakinja, junačka ženska: Spomenuta vridna junačica (...) potajno ode u dnu nave (...) pak dade živi oganj (219). AR: U Stuličevu rječniku i u dva pisca 19. st.

K

- Kalabić*, m, prezime: upitaj Žanka ispod Sinja i Kalabić Ahmeta iz Livna (216). AR: Dvije potvrde iz 19. st.
- kikaš*, m, čovjek koji nosi bradu i dugu kosu: Zovu se Longobradi, zašto su nosili duge brade, pletenice, kano žene aliti kranjci kikaši evo nose i danas (194). AR ima riječ u zn. konjušar, s opaskom da se govori u »naše vrijeme«.
- Kladnić*, m, prezime: (Od Kotara) vojvoda Todor Kladnić, koji umri doma od svoje smrti (202). AR: U primjeru iz Kačićeve Korabljice.
- Kosor*, m, prezime: (Od Zadvarja) bi kavalijer i serdar Bariša Kosor (204). AR: 3. Kosor. U primjeru iz Kačićeve Korabljice.
- krotiti*, nesvrš., ići, dolaziti: svake duše k njojzi krote (98). AR: 2. u zn. kriliti s potvrdom iz nar. govora u Lici.
- Kroat*, m, isto što Hrvat, tal. Croato: Od spomenuti naroda zvaše se s imeni mnozi i različiti; kakonoti: Goti, Vižigoti (...) Krovati i druga mnoga imena (192). AR: 2. Kroat, s primjerom iz A. dalla Coste.
- kućanin*, m, čovjek koji dobro upravlja kućom. Ovo će biti dobar kućanin (164), — A je li to oni tvoj kućanin? (164), — kućane povišaste (165). AR: U navedenom značenju ima dvije potvrde, jednu iz J. S. Reljkovića, drugu iz J. Bogdanovića.
- Kusić*, m, prezime: (Serdar Bariša Kosor pogibe) od svoga druga nevirnoga Jure Kusića (204). AR: 2. Kusić, s jednom potvrdom u T. Kovačevića.

L

- lacmanski*, prid., koji pripada lacmanima, tuđincima: na lacmansku sve je obraćeno (213). AR ima riječ s opaskom: »U naše vrijeme, a između rječnika u Vukovu.«
- Lekić*, m, prezime: (Od Omiša) arambaša Juriša Lekić, koji pogibe pod Vrgorcem (203). AR: Lekić, u izvorima 19. st.
- Levanat*, m, tal. levante, istočne zemlje, Istok: Troja, grad veliki u stranu od Levanta, bi porušen na 23 miseca travnja (181). AR: c., najprije u Kačićevu Razgovoru ugodnom.

lovak, m, dem. mali lov: Evo lovak što ulovi (104). AR: u narodnim pjesmama i u Vukovu rječniku.

lukavština, ž, lukavost: s arijanstvom zadojeni, — s lukavštinom odgojeni (143). AR: Od 18. st., između rječnika u Vukovu. Najstarija potvrda u M. A. Reljkovića.

lutoran, m, lat. Lutheranus, Luterov pristaša: Bi sagrađena Đenevra u Savoji, sad podložena lutoranom (186). AR: ima od 18. st. s potvrdom iz Vukova rječnika i D. Obradovića.

LJ

ljetinica, ž, dem. ljetina, mala slaba ljetina: Crnu krvcu zemlja pije, — litinicu grad ubije (23). AR ima potvrdu samo iz Stulićeva rječnika.

M

mali, vezn., složenica od ma-ali: Car Murat ljuto bije sa sve strane, mali vojvoda Janko žešće brani (261), — Mali tome mnogo bi protivu kardinal Cežarini, mali ništa ne mora učiniti (265), — umoran sam od veliki godina, mali nisam od dobitja (267). AR: Od 18. st., s najstarijom potvrdom iz J. Banovca.

Mandušić, m, prezime: (Od krajine šibeničke) srdar Vučen Mandušić, koji pogibe na Đevrskom (202). AR: »na glasu je Vuk Mandušić, junak crnogorski«, vrlo netočna tvrdnja, jer je Mandušić hrvatski junak iz Rupa kod Skradina! Od 18. st. Najstarija potvrda u Kačićevoj Korabljici.

Manenica, m, prezime: Manenicu šalje na Vinicu; — Manenici ne osta Vinica (209). AR: 2. prezime. »U naše vrijeme u Dalmaciji.«

Matković, m, prezime: (Od Kotara) vojvoda Ivan Matković, koji pogibe na Ribniku od age Poprženivića (202). AR: Matković. Prezime dosta obično u Hrvata i Srba. Za 18. st. nema potvrde.

mekašan, prid., dem. od mek: u nji (su) mekašne kosti (160), — Istina je da sam jošter lud i nejadi i mekašan, u mali godina (179). AR: Dvije potvrde iz F. Lastrića i iz Stulićeva rječnika.

Mijajlo, m, muško ime: za njim sveti Injacio, koga Mijajlo i Focio svakojako progoniše i mučiše; — tome svemu bi uzrok prokleti Focio patrijarka s nevirnim i opakim Mijajlom cesarom (141). AR: »U rječniku Vukovu, gdje se kaže, da je riječ stajaća; tj. da se nalazi samo u pjesmama.«

Miljković, m, prezime: (Od Kotara) serdar Šimun Miljković, doma; — Serdar Bože Miljković, doma (203). AR: Najstarija potvrda u Kačićevoj Korabljici.

Mirčetić, m, prezime: (Od Kotara) serdar Frane Mirčetić iz Vrane; ovi pogibe od ljute rane (204). AR: Najstarija potvrda iz Kačićeve Korabljice.

- Močivuna*, m, prezime: (Od Kotara) arambaša Močivuna Vučko, koji pogibe na Zečevu od Kninjanina Lopužić Čenana (202). AR: Najstarija potvrda u Kačićevoj Korabljici.
- Moškovića*, ž, tal. *Moscovia*, Moskovska zemlja, Rusija: Leko ode i naseli Boemiju, a Zeko ode i naseli Poloniju, Rušo naseli Moškoviću (193). AR: Samo u jednom primjeru iz S. Ljubiše.
- muamedovac*, m, pristaša Muhamedove vjere, musliman. On će nas do istine osloboditi od prokleti muamedovaca (219), — Ostavljam druga izkazanja kako muamedovci (...) osvojiše kraljestvo od Cipra (219). AR: Samo u Vukovu rječniku.
- mur*, m, tur. *mühr*, pečat: Tako, reko, upisa, s murovi aliti šidili velikoga vezira zapeča (236), — u njega biju muri aliti šidilji vezirovi (264), — Pak zapečati s murom vezirevim (264). AR: mur isto što muhur, samo u Vukovu rječniku.

N

- nabasati*, svrš., naići na nešto: Kad svitovnja nabasaju, oni lako zabasaju (33). AR: Od druge polovice 18. st., između rječnika samo u Vukovu.
- Nadžaković*, m, prezime: (Od Kotara) serdar Stojan Janković, koji pogibe na Duvnu od Muje Nadžakovića (203). AR: Samo u jednom primjeru iz nar. pjesme.
- nahvatati*, svrš., mnogo uhvatiti: tu vezir Mustafa nafata mnogo lipi divojaka (219). AR: Između rječnika samo u Vukovu. Najstarija potvrda iz Ogladala srpskog.
- Nakić*, m, prezime: (Od Drniša) serdar Matij Nakić, koji pogibe pod Gabelom vezan (204), — Bi kolunel od krajine Grgo Nakić, kog udari zmija na Glamoču (205). AR: Najstarija potvrda u Kačićevoj Korabljici.
- namaknuti (se)*, svrš., dovesti; nadviti se: (Vukašin) namače slugu ter ga (tj. kralja Uroša) čini z gvozdenom batinom ubiti (245), — Mrak se na nje tada namače (102). AR: Za prvo se značenje našlo primjera samo u narodnim i Martićevim pjesmama, za drugo samo u nar. pjesmama.
- Nezić*, m, prezime: (Od Kaštela) bi Varnica ajduk koji pogibe na Vojniću od Isaka Nezića (202). AR: Nezić, prezime. Potvrda iz g. 1875. Nezići »mahala u Bosni u okružju bihaćkom«.
- nikšan*, m, tur. *nišan*, cilj, meta, znak: Skandar-beg (...) svim nikšan odnosi strilom i kopljem (263). AR: 1. Između rječnika samo u Stulićevu. Najstarija potvrda iz E. Pavića.
- noćes*, pril., ove noći: gdi oćeš da noćes noćimo (171), — tu imamo noćes noćiti (171). AR: Govori se u Lici, s opaskom da je ono -e- nejasno.
- Novković*, m, prezime: (Od Gabele i Opuzena) kavalijer Vule Novković (205). AR: Najstarija potvrda u Kačićevoj Korabljici.
- Nožinović*, m, prezime: (Od Knina) serdar Ivan Sinobad, koji pogibe na Glamoču od Muje Nožinovića (205). AR: »prezime Turčinu«, samo u jednom primjeru iz nar. pjesme.

O

- ocjepak*, m, odvojak, grana, ono što se od čega ocijepi: Rečeni narod jest jedan ocipak od Gota (194). AR: Između rječnika samo u Šulekovu i u još jednom primjeru iz suvremenog jezika.
- oćali*, oćala: nije moja sva nepomlja, premda san sam bio i da se s oćalim služim (275). AR: Između rječnika samo u Voltićevu. Govori se u Dubrovniku, Lici i Istri.
- odžaklija*, m, soba s dimnjakom; ovdje čovjek iz ugledne porodice, koljenović, tur. odžakli: sve Turaka mladi odžaklija (209). AR: Između rječnika samo u Vukovu. Potvrda jedna iz nar. pjesme.
- okoprčan*, prid., brz, okretan, živahan: Ma po vraštvu i ramzastvu (...) bijaše okoprčan (251). AR: U rječniku nijednom. Govori se u Bosni, Hercegovini i Lici.
- omak*, m, gl. im. od omaknuti (se), izmak, odmak: on je vazda na omaku (33), — Čujem da ste na omaku (130). AR: Između rječnika samo u Stulićevu i Šulekovu. Najstarija potvrda iz G. Martića.
- Omeljić*, m, prezime: (Od krajine šibeničke) arambaša Dujam Omeljić, koji pogibe na Kosincu mostu od Cetine od Zulufikar-bega Atlagića; — Arambaša Vid Omeljić, koji pogibe u Livnu svezan (202). AR: Jedina potvrda iz Kačićeve Korabljice.
- opsjednuće*, s, gl. im. od opsjednuti: neka reku (...) da samo drži obsidnutje grada (234). AR: U rječniku nijednom. Najstarija potvrda iz E. Pavića.
- Oštrogoti*, m, pl., isto što istočni Goti: Od spomenuti naroda zvaše se s imeni mnozi i različiti, kakonoti: Goti, Vižigoti, Oštrogoti, Šarmati, (...) (192). AR: Samo u jednom primjeru iz M. A. Reljkovića.
- Otočanin*, m, stanovnik sela Otoka kod Sinja: Pridajte se, mladi Vrljičani, — ne ginite kano Otočani (224). AR: 2. čovjek iz Otočca i čovjek iz Otoka u Slavoniji. Za čovjeka iz Otoka kod Sinja nema potvrde. Potvrda za prvi slučaj iz nar. pjesme, za drugi iz Zaničića.
- Otok*, m, selo u sinjskoj općini: Na Otoku zbig cetinjski biše; — Dokle priđe i na Otok dođe (223). AR: 4., a) »u Dalmaciji selo u kotaru sinjskom« s potvrdom iz 19. st.
- otvrđnik*, onaj koji je otvrđnuo: Ustani gori, o otvrđniče (70), — nek s' otvrđnik taki smiče (87). AR: Samo u J. Banovca.

P

- pašinica*, ž, pašina žena: Nji obadvi dodadoše, — pašinici prodadoše (146). AR: 1. Između rječnika samo u Vukovu. Najstarija potvrda u Kačića.
- Pave*, m, ime, hipok, od Pavao: ovako je ime sviju: Pave, Jure, Toma treće (112), — Ne bi Pave š njim u dilu (113). AR: 1. U rječniku nijednom. Prvi primjer iz Kačićeve Korabljice.
- Perković*, m, prezime: (Od Klisa) serdar Šimun Perković, koji umri doma od rana (202). AR: Perković. Potvrde iz 19. i 20. st.

- pendžer*, m, tur. pendžere, prozor, okno: jer je nauči na pendžeru stati (165). AR: Između rječnika samo u Vukovu. Najstarija potvrda u E. Pavića.
- peruka*, ž, tal. perrucca, vlasulja: Kose briju, a peruke diju (212). AR: Između rječnika samo u Vukovu, i samo u jednom primjeru iz D. Obradovića.
- Pile*, m, hipok. od Pilip: Take tuge nisu bile, — ma jim osta sinak Pile (98), — čujmo što će bit od Pile (103), — nek po gori Pilu traže (108). AR: Pile, »govori se u Lici«.
- podmaknuti*, svrš., podmetnuti, pružiti, podati: roditeljem to podmače, — oca, mater ona smače (152). AR: U nav. značenju najstarija potvrda iz Kačića.
- podviknuti*, svrš., viknuti: pak podviknu tanko glasovito (210). AR: Između rječnika samo u Vukovu. Najstarija potvrda iz P. Kneževića.
- Posušje*, s, selo u Hercegovini: Kulišića na Posušje šalje; — Kulišiću sve Posušje ravno (209), — Mostarani na Posušju jesu (211). AR ima riječ s jednom potvrdom iz novijeg doba.
- poškopiti*, svrš., uškopiti u distributivnom smislu; ovdje u prenesenom značenju: ma njih pak Mlečani poškopiše da ne kredu tako više (216). AR: U rječniku nijednom. U primjeru iz Jablancija i nar. govoru u Lici.
- premetnuti, se*, svrš., udariti se u boju: tu se jednom s ognjem primetnuše (222). AR: c. Najstarija potvrda iz Jukićevih nar. pjesama.
- prepređen*, gl. pridjev trpni, lukav, prevarljiv; tako čine vire pripređene (210). AR: Između rječnika samo u Popovićevu. Najstariji primjer iz Rapića.
- priprostitost*, ž, priprosti, neuki, neupućeni ljudi: bi pun budalaštine, vraštva i svake opačine, varajući priprostitost (251). AR: U rječniku nijednom. U pravom značenju najstarija potvrda u Dobretića.

R

- Rakocija*, m, mađ. Rakoczy, prezime mađarskog velikaša: Ungari se odneviriše od cesara; biše prid njim glavari, to jest Tekeli i Rakocija (190). AR: »ime izvedeno prema mađž. Rakoczy«, samo u jednom primjeru iz nar. pjesme.
- rastovarati*, nesvrš., skidati teret, tovar, rastovarivati: Tako njojzi progovara, — a dobitak rastovara (155). AR: Najstarija potvrda u V. Došena.
- Rašija*, ž, lat. Rascia, naziv za srpsku državu u srednjem vijeku: (Janko) nema diže vojsku i pođe u Rašiju (238), Nema kralj od Rašije posla moliti Janka da mu da pomoći (239). AR: Najstarija potvrda iz Kačićeva Razgovora ugodnoga.
- rašijanski*, prid., koji pripada Rašijanu ili Rašijaninu: zla primljena od opaka kralja rašijanskoga, grka i arijana (238). AR ima samo primjer iz Pavića.

Resica, m, prezime: (Od Kotara) serdar Jakov Resica, doma (203). AR: Samo u Norinija.

Ruten, m, isto što Rusin, Ukrajinac, lat. Ruthenus: Sve se kraljestvo za njim u crno obuče, (...) ne samo Ungari, mali jošter Ruteni, Bulgari, Poljaci (233). AR: Samo u primjeru iz Tomikovića, s opaskom: »Govori se i piše i u današnje vrijeme.«

S

saboriti, nesvrš., vijećati: Tu mnogo vrimenta saboriše (141). AR: 1., b) U rječniku Vukovu, Popovićeđu i Ivekovićeđu.

sapon, m, sapon, obaveza: izvan pravde nejma sapon — ni Božji ni naravi (144), — Čudna gledaj tog zakona, — u njegov nejma kog sapon (256). AR: U rječniku Vukovu, Popovićeđu i Ivekovićeđu. Potvrde su samo od jednoga slavonskog pisca 18. st. i iz 19. st.

sastanuti se, refleks., svrš., sastati se: Hoćemo li kako prije — sastanuti se s tobom i ja? (96). AR: b. refl. recipr. s najstarijom potvrdom iz Kačića.

sigurati, svrš., osigurati, učvrstiti: (Ivan Kastriot) za sigurati svoje vladanje dade u tutiju aliti u zakladu caru (Muratu) svoja četiri sina (262). AR: 1., c. U Šulekovu rječniku zn. naz.

Sinovčić, m, prezime: Istog rata od Kandije bi od rvacki konjika kolunel i knez Marko Sinovčić iz Poljica više Omiša (203). AR: 3. Istog junaka spominje Kačić u Korabljici.

slegnuti se, refleks., svrš., spustiti se, nagomilati se: Ti u zemlju doli leže, — a zloća se na me sleže (67). AR: b., a) U primjeru iz J. S. Reljkovića najstarija potvrda.

Smiljanić, m, prezime kotarskih serdara: (Od Kotara) serdar Ilija Smiljanić, koji pogibe na Vučjaku izpod Velebita; — Serdar Petar Smiljanić, koji pogibe pod Udbinom od Muje Ograševića (202), — Serdar Smoljan Smiljanić, doma (203). AR: a) Primjeri samo za Iliju Smiljanića iz nar. pjesme i Kačićeve Korabljice.

sokolić, m, mali soko, ovdje mala djeca: Mal sad žalim sokoliće (197). AR: 1., c., a) s potvrdama iz M. A. Reljkovića i nar. pjesme.

Solomon, m, muško ime: Stade kraljevati Solomon, sin Davidov (181), — Rodi se Solomon godišta stvorenja svita na dvi iljade devet stotina sedamdeset i jednu (182), — Oće reći da ji učini kralj Solomon u Jeruzolimu (191). AR: U rječniku Vukovu i Ivekovićeđu. U 18. st. u P. Filipovića i F. Lastrića.

Sorić, m, prezime kotarskog junaka: (Od Kotara) bi serdar i kavalijer D. Stipan Sorić, koji pogibe pod Bunićem od Ibrahim-bega Zenca (202). AR za prezime nar. junaka ima potvrda iz Kačićeve Korabljice.

spuzati se, refleks, svrš., pužuci se sići: tad niz cablo on spuza se (104). AR: spuzati, akt., u Pavlinovića, Martića i govoru srednje Slavonije.

srnali, prid., tur. syrma-li, neskl., srebrn, izvezeno srebro: odvrgoše srnali mahrame (212). AR: U rječniku Vukovu i Ivekovićeđu. Primjeri uglavnom iz nar. pjesama.

stad, m, gl. im. od stati, kao da znači stan: i ore se dvori i gradovi — i na svitu lijepi stadovi (77). AR: 1. U rječniku Vukovu i Ivekovićevu i u primjeru iz Kuhačevića.

Stojo, m, muško ime načinjeno od Stojan: gdi si sada, Stojo Jankoviću (227). AR: U rječniku Vukovu i u Ivekovićevu.

stopanica, ž, domaćica, riječ vjerojatno albanskog porijekla: nisu Turci vlaške stopanice (208). AR: U rječniku Stulićevu, Vukovu i Ivekovićevu. Najstariji primjer iz 19. st.

sunetiti, nesvrš., tur. sünnet, obrezivati, obredno obrezivati: (Murat) ga čini sunetiti (263). AR: U rječniku Vukovu i Ivekovićevu. Najstariji primjer iz Kačića.

svjetlica, ž, munja, nebeska strijela: Kad svitlica metne zdraka, (...) spilju jednu ugledaše (152), — Oče reći da baci svitlica od najposljednjega dospitka junaštva i vridnosti kuće vojvode Janka Korvina Unijađe od Sibirja (242). AR: 2. U rječniku Vukovu i Ivekovićevu. Najstarija potvrda u Daničićevu prijevodu Sv. Pisma.

S

Šašonija, ž, lat. Saxoniam, tal. Sassonia, Saska, njemačka pokrajina: Martin Luteran rodi se u Šašoniji (189), — Bavijera, Šašonija, Nimci, Francez (243). AR: Samo u jednom primjeru iz J. Filipovića.

šemat, m, isto što senat, lat. senatus, najviše državno vijeće u staroj rimskoj državi: oko nji cesar i cesarica i vas šemat rimski (137). AR: U rječniku Vukovu i Ivekovićevu. Najstarija potvrda iz Radmana.

šimija, ž, tal. scimia, lat. simia, majmun: dvi šimije pram č' izići (152), — šimije kod nji staše (153), — šimije su kako sluge (153). AR: U rječniku Vukovu i Ivekovićevu. Samo u dva pisca 18. st., Matovića i Dobretića.

šizma, ž, tal. scisma, grč. schisma, raskol, crkveni rascjep: u njemu ova šizma, odmetnutje, polovirnost i opačina slidi koja vodi na smrt i osudu vikovnju (90). AR: Samo u primjeru iz Dalla Coste.

Slavonija, ž, ime pokrajine, isto što Slavonija: Šlavi gdi se okučije eto i danas se zove Slavonija (193), — Skupi veliku vojsku na Šlavoniju i prid njom šalje Isak-pašu (234), — (Car Memed) vezira tisnu prid velikom vojskom i pašu Ali-bega, da idu robiti donju Ungariju aliti Šlavoniju (241). AR ima Šlavonija s potvrdom iz Lj. Stojanovića i Kačićeva Razgovora ugodnog.

T

Talijanac, m, pripadnik talijanskog naroda: Ovo ime Turci jest ime vlastito i staro kakonoti: Vandali, Goti, Ilirci, Talijanci (255). AR: 1. pripadnik talijanskog naroda. Od rječnika u Vukovu i Ivekovićevu. Najstarija potvrda iz Kačićeva Razgovora ugodnoga.

- tanga*, ž, skand. tang — vrsta morske trave, mast, boja: u prenes. značenju: nije imao nikakve mudrosti, ma od svake ima tangu (251). AR: U srednjoj Dalmaciji zabilježio Pavlinović.
- tangati*, nesvrš., lat. tingere, tal. tingere, bojiti, bojadisati, mastiti, u prenes. značenju: Sve to prikaziva s prilika tangani aliti mašćeni od istine (253). AR: U Popovićeveu srp.-njem. rječniku. Jedini primjer iz P. Filipovića.
- Tataranović*, m, muslimansko prezime: Vojvoda Vuk Baljak, koji pogibe na Driniću od ključkog kapitana Tatarovića (202). AR ima riječ u jednom primjeru iz Kačićeva Razgovora ugodnoga.
- Tintor*, m, prezime: (Od Kotara) Tintor barjaktar, koji pogibe pod Gabelom radi glave vina nalivene (204). AR: Tintor, od tal. tintore a znači ličilac. Potvrda u Kačićevu Razgovoru ugodnomu.
- torbonoša*, m, koji nosi torbu: Nut, njihove zakonoše — jesu kako torbonoše (144). AR: U rječniku Vukovu i Ivekovićevu. Najstarija potvrda u Vukovim nar. pjesmama.
- trepati*, nesvrš., češće otvarati i zatvarati kopcima oči: (Bolesnik je u smrtnoj pogibli) ako se ovi vidi čestokrat otvarati i zatvorati oči aliti trepati (272). AR: 4. U dva pisca 18. st., Laštrića i Pešalića.
- Trojan*, m, ime grada: Vitez alti kavalijer sveti Jure ubi aždaju u jezeru pod Trojanom gradom (186). AR: 4., a. U rječniku Vukovu. Najstariji primjer iz Kačićeva Razgovora ugodnoga.

U

- Udenio*, m, muško ime, isto što Eugenio: Sveti Otac papa Udenio Četvrti učini sabor u Ferrari (141). AR: U dva primjera iz Kačićeva Razgovora ugodnoga.
- umijana*, ž, apelativ od ženskog imena Umihana, po krajevima gdje se h izgovara kao j: Turci vele: »Velika zijana, — i nikog će cvilit umijana!« (223). AR: Žensko muslimansko ime s potvrdom iz Jukićevih nar. pjesama.
- Ungarac*, m, tal. Ungaro, Madžar: Strašno brani nju Ungarac (26). AR: Samo u Kačiću i nar. pjesmi.
- ungarski*, prid. od Ungar: Koloman, sinovic kralja ungarskoga, koji bi okrunjen u Starom Zadru aliti Biogradu (200), — Stipan Drugi, kralj ungarski (232), — U ovo vrime bi učinjen Šigišmundo kraljem ungarskim (233). AR: Najstarija potvrda iz J. Filipovića.
- utaman*, pril., uzalud, zalud: strilom potegnu utaman, na sriću, i udari Marka u grlo (246). AR: U Ivekovićevu rječniku. Najstarija potvrda u J. Filipovića.
- uzmetnuti se*, refleks., svrš. uzbiti se, uzbaciti se: Kad gospodar ima glase, — uzmetnu se tada na se (131). AR kao refleks. glagol ima dvije potvrde iz nar. pjesme.

uzmnožati, svrš., umnožiti, povećati: Pazi se da (ti) jezik (...) ne uzmo-
ža govorenja (273), — (Oštra rič) užije i uzmoža srčbu (274). AR: U
Stulićevu rječniku. Najstarija potvrda u Lastrića.

V

Valakija, ž, isto što Vlaška ili Rumunjska, lat. i tal. Valachia: Opet car
Murat veliku vojsku skupi i diže na Valakiju (235), — tad mu rečeni
vojvoda od Valakije pute priteče (238). AR: Najstarija potvrda u Ka-
čićevu Razgovoru ugodnome.

Varnica, m, prezime: (Od Kaštela) bi Varnica ajduk, koji pogibe na Voj-
niću od Isaka Nezića (202). AR: 8. Najstarija potvrda u Kačićevu Raz-
govoru ugodnome.

veleznan, prid., veleznao, mnogoznao: Budala lako more aramzadi viro-
vati, a priprostit veleznanu (255). AR: Samo u pisaca. Najstarija po-
tvrda u Banovca.

vilajet, m, tur. vilajet, zemlja, kraj ovdje: ljudi, svijet: Ta vilaet alti narod
skoči protiv (230). AR b. U rječniku Vukovu i Ivekovićevu. Najstarija
potvrda u Kačića.

Vinica, ž, selo u Hercegovini: Manenicu šalje na Vinicu; — Manenici ne
osta Vinica (209). AR: 3. topograf. ime. a) selo. U Daničićevu rječniku.

Vinjani, pl., m., selo u blizini Imotskoga: Na Vinjane kneza vinjanskoga
(209). AR: a) Vinjani Gornji i Donji. Primjer u Kačićevu Razgovoru
ugodnome.

Vojnić, m, ime sela: (Od Kaštela) bi Varnica ajduk, koji pogibe na Voj-
niću od Isaka Nezića (202). AR: 3. b.). U šematizmima 19. st.

Vrtijeljka, ž, planina u Crnoj Gori: Bi serdar Bajo Nikolić aliti Pivljanin,
koji pogibe na Vrtijeljci pod Crnom Gorom (204).

Vučjak, m, ime brdu: Serdar Ilija Smiljanić, koji pogibe na Vučjaku iz-
pod Velebita (202). AR: 2. a). U rječniku Vukovu i Ivekovićevu. Brdo
u Velebitu i planina u Bosni.

Vučko, m, muško ime: Arambaša Močivuna Vučko (202). AR: 1. Vučko.
U rječniku Vukovu i Ivekovićevu.

Z

zabasati, svrš., zalutati, zaći s puta: U goru je on zabasa (102), — Nikoliko
ide dana — pak zabasa puta vana (120), — Zabasaše oni lako (152).
AR: U rječniku Vukovu i Ivekovićevu. Najstarije potvrde u Banovca.

zacenuti se, svrš., izgubiti dah, ugušiti se, ukočiti se: mala dica od glad'
zacenula (225). AR: U rječniku Vukovu i Ivekovićevu. Najstarija po-
tvrda u Vrčevića.

Zagorje, s, kraj u Hercegovini: Žderu šalje na Vir i Zagorje; — Ždero
robi i Vir i Zagorje (209). AR: 2. e) U primjeru iz nar. pjesme.

- zaira*, ž, tur. zahire, hrana, živež: ostadoše bumbe i lumbarde (...) i sva kolika zaira (239), — Ostanuše lumbarde, rana aliti zaira (241), — ostaše lumbarde, azna, sva zaira i ostala druga roba (270). AR: b. zaira. U Sulekovu njem.-hrv. rječniku. Najstarija potvrda u Kačića.
- zakonoša*, m, koji daje ili stvara zakone, ovdje — svećenik, predstavnik vjere: Do sada ste slušali vaše zakonoše, a sada oću da slušate mene (254). AR: b) U Vukovu i u Ivekovićevu rječniku. Drugih potvrda nema.
- zakvrčiti*, svrš., isto što zakovčiti: (Uni) straovite prilike imađaju i čudnovata obličja, obraz kratak, gubice zakvrčene dulje od nosa (229). AR: Samo u primjeru iz Katančića, s opaskom da je gl. načinjen »zbog stiha«.
- zaustiti*, svrš., započeti govor, riječ, pa prekinuti: Kako Isus rič izusti, — neprijatelj tad zausti (70). AR: U rječniku Vukovu i Ivekovićevu s potvrdama koje se u njima navode.
- Zavojani*, m, pl., ime sela u vrgorskoj općini: Arambaša Deranja, koji pogibe na Zavojani (203). AR: Najstariji primjer iz Kačića.
- zdogovor*, m, dogovor: Nejma lipa razgovora, — ljubeziniva zdogovora (28). AR: U rječniku nijednom. Najstarija potvrda iz Martićevih Osvetnika.
- zdogovoriti*, se, svrš., isto što dogovoriti se: na misto zdogovoreno da svi okolo sidu na stolove (137), — Tako se oni zdogovore (271). AR: U rječniku nijednom. Najstarija potvrda iz Dobretića.
- Zečevo*, s, selo u blizini Kistanja: Arambaša Močivuna Vučko koji pogibe na Zečevu (202). AR: a) U rječniku Vukovu i Ivekovićevu. Najstariji primjer iz Kačićeva Razgovora ugodnoga.
- Zeko*, m, muško ime: U šlavoniji ostanuše tri Selimirova brata: Leko, Zeko i Rušo (193). AR: 3. a) Potvrde iz nar. pjesme.
- zelenko*, m, ime topu zelene boje: tere siku bukove lumbarde — napraviše i zelenke kako (210). AR: 2., a) U Ivekovićevu rječniku. Najstarija potvrda u Zaničića.
- zimnica*, ž, hrana pohranjena za zimu: tu izgori Turkom i zimnica (209). AR: U Popovićevu srp.-njem. rječniku. Najstarija potvrda u S. Budmanija.
- Zlojić*, m, prezime: Arambaša Kardum koji pogibe u Drežnici prid Pečinom od Zlojića Omer-age (203). AR: U Kačićevu Razgovoru ugodnom i u ličkom govoru.
- Zrinović*, m, prezime, isto što Zrinski: u gradu bijaše glavlar aliti zapovidnik Nikola Zrinović (243). AR: a. U Vukovu rječniku. Najstarija potvrda u Kačićevoj Korabljici.

Ž

- Žanko*, m, prezime u Sinju i okolici Sinja: upitaj Žanka izpod Sinja (216). AR: b) prezime u Sinju s potvrdom iz Kačićeva Razgovora ugodnoga.

S u m m a r y

ON THE VOCABULARY OF GRABOVAC'S *CVIT*

The author analyzes Grabovac's *Cvit* to determine:

- which words found in *Cvit* are not in the Yugoslav Academy Dictionary;
- which words are in the Academy Dictionary but with a different meaning from those in *Cvit*;
- which words have first attestations in the Academy Dictionary more recent than *Cvit*.

He notes the usefulness of analyzing other works of older Croatian literature in this way.